Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

№ 117 (20. 085) • 1988 йил 21 май • шанба • Баҳоси 3 тийин.

АТЕИСТИК ТАРБИЯ ЖАНГОВАР БЎЛСИН

Кенг меҳнаткашлар оммасида илмий марксча-ленинча дунёқарашни шакллантириш партиямиз олиб бораётган бутун ғоявий-сиёсий ишларнинг мағзини ташкил этади. Бундай тарбия социалистик турмуш тарзимизга бутунлай зид кишилар онгида сақланиб келаётган урф-одатларга қарши қатъий кураш олиб бориш билан узвий боғлиқ. Ўтмишнинг ана шундай ашаддий иллатларидан бири диний сарқитлардир.

Диний урф-одатларни ҳаётдан узил-кесил қисиб чиқариш ўз навбатида аҳолининг барча қатламлари ўртасида кенг кўламда тарбиявий ишларни олиб боришни талаб этади. Тошкент область Оржоникидзе райони партия, совет, касаба союз ташкилотлари бу соҳада ибратли тажриба тўпладилар. Лекция, савол-жавоб кечалари каби илмий атеизмнинг оғзаки пропагандаси турли формаларидан самарали фойдаланилмоқда. Сариосиё район марказида атеизм уйи, қишлоқларда атеизм кабинетлари тармоқлари кенгайиб боряпти. Кутубхоналарда атеистик мавзуида адабиётлар кўргазмалари ташкил этилмоқда. Динга ишонувчилар учун ташкил этилаётган лекция ва суҳбатлар, табиат ва жамият ҳақидаги бошланғич билимлар мактаблари роли, айниқса, катта бўлмоқда. Жойларда илмий дунёқарашни шакллантиришда атеизм халқ университетлари катта роль ўйнаяпти. Кейинги даврда улар тармоғи анча кенгайди.

Аммо ҳамма жойда ҳам илмий-атеистик пропаганда кўлами партиямиз талаблари даражасида олиб бориляпти, деб бўлмайди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюроси яқинда Наманган шаҳар партия комитетининг идеологик, сиёсий-тарбиявий ишлар юзасидан фаолиятини кўриб чиқиб, унинг иш услубида расмиятчилик ва хўжакўрсинчилик устунлик қилаётганини, эскича форма ва методлар билан ишлашда давом этаётганлигини танқид қилди. Партия комитети шаҳарда вужудга келган диний вазиятнинг жиддийлигига етарли баҳо бермаяпти. Ўтмиш сарқитларини бартараф этиш ишларидан амалда четда қолмоқда. Бухоро, Қашқадарё областларида ҳам атеистик тарбия ишлари суст ташкил этилган. Қорақалпоғистон АССРнинг Элликқалъа, Беруний, Хоразм областининг Боғот районларида динга қарши мавзуда лекциялар ўқиш изчил йўлга қўйилмаган. Кўпинча бундай лекция ва суҳбатларга диндорлар эмас, динга ишонувчиларни жалб қилиш билан кифояланиб қўя қолинмоқда.

Коммунистик партия диндорлар билан тарбиявий иш олиб боришда ниҳоятда эҳтиёт бўлиш лозимлигини таъкидламоқда. Чунки диндорлар ҳам — совет кишилари, меҳнаткашлари, ватанпарварлар ва улар ўз эътиқодларини муносиб тарзда акс эттириш ҳуқуқига эгадир. Қайта қуриш, демократиялаш, ошкоралик уларга ҳам тааллуқлидир. «Ҳозир биз динга, черковга, диндорларга нисбатан ленинча принципларни тўла-тўкис тикламоқдамиз, — деди ўртоқ М. С. Горбачев. — Черковларга, диндорларга муносабат барча меҳнаткашларнинг, бутун халқнинг бирлигини мустаҳкамлаш манфаатлари билан белгиланиши керак».

Атеистик тарбияда энг муҳими— ўтказилган тадбирларнинг сони эмас, балки унинг таъсирчанлиги ва қандай самара бераётганлигидир. Шу кунларда илмий ва ижтимоий тараққиёт таъсири остида кишилар онгида содир бўлаётган ўзгаришларни, шунингдек диннинг замонга тез мослашиб бораётганини ҳисобга олиб, айтилмоқчи бўлган фикр жонли мисоллар билан тўла асослаб берилмас экан, сийқа, бўш, юракка «жиз» этиб тегмайдиган лекция ва суҳбатлардан ҳеч наф бўлмайди.

«Диндорларга бўлган муносабатимиз СССР Конституциясида белгилаб берилган қонунлардан келиб чиқиши лозим, — деб ёзади тошкентлик газетхон М. Абдуллаев редакцияга юборган хатида. — Ўзимиз ҳар куни, ҳар соатда мулоқотда бўлаётган одамларга ишонтириш орқалигина таъсир ўтказиб, ўз эътиқодимизни сингдиришимиз, уларни ўз ортимиздан эргаштиришимиз мумкин». Ҳа, илмий атеизм пропагандаси бир қолипдаги жўн ва сийқа фикр билан муроса қилмайди. Бу ишда назарий ва амалий хатоларга йўл қўйиш жиддий, салбий оқибатларга олиб келиши мумкин. Афсуски, кўпгина лекция ва суҳбатлар ана шундай хатолардан ҳоли эмас. Кўпинча диний сарқитларни танқид қилишда диний расм-русмларнинг баъзи кўринишларини таҳлил этиш ёки айрим диндорлар фаолиятини фош этиш билан чекланиб қўя қолинмоқда. Турмуш тарзимизга зид бўлган диний сарқитларнинг реакцион моҳиятини очиб ташлаш ишимизнинг мазмунини ташкил этиши лозим. Партия ташкилотлари, атеистик тарбия самарадорлигини ошириш учун аҳолининг маълум қатламлари ўртасида диний расм-русумларнинг яшовчанлик сабаблари ва даражасини илмий таҳлил этишга алоҳида эътибор беришлари керак.

Ҳозирги қайта қуриш босқичида дин ва миллатчилик кўринишлари ўртасидаги ўзаро алоқани фош этиш, айниқса, муҳимдир. Баъзи дин пешволари ва диндорлар ўзларини миллий-маънавий қадриятларимизни эъзозлаб сақлаётган кишилар қилиб кўрсатаётганлиги ҳеч кимга сир эмас. Шундай ҳам бўляптики, баъзан миллий анъаналар билан диний расм-русмлар атайлаб қориштириб юбориляпти, диний байрамларга риоя қилмаётганларни «халқимиз удумини оёқости қиляпти» деб айтишга уринмоқдалар. Бундай хатти-ҳаракатларни эса диний расм-русмлар ва миллатчилик кайфиятларини авж олдиришни мақсад қилиб қўйган буржуа пропагандаси четдан туриб «ўт» олдирмоқда. «Идеология ходимларимизнинг юксак профессионализми, социалистик жамият ахлоқи, унинг маданияти, ахборотнинг ошкоралиги, пропагандамизнинг дадил ва ижодий характери буржуа пропагандистларининг маккорлиги ва принципсизлигига қарши қўйилиши лозим», — деб кўрсатилди КПСС XXVII съездида.

Партия ташкилотлари илмий атеистик пропаганданинг фақат изчил ва оммавийлигигагина эмас, шу билан бирга жанговор ва ҳужумкор бўлишига ҳам эришмоқлари даркор. Бунинг учун эса ўтмиш сарқитларига қарши фаол курашчилар сафига кенг жамоатчиликни, ишлаб чиқариш коллективларини, барча онгли меҳнаткашларни актив тортиш лозим. Энг аввало, ҳар бир коммунист ҳужумкор атеист бўлиши шарт. Баъзан рўй бераётгани сингари айрим коммунистлар ва комсомол аъзолари оилаларида диний расм-русмларга риоя қилиши каби воқеалар билан сира муроса қилиб бўлмайди.

Атеистик тарбия усул ва услубларини такомиллаштириш учун илмий атеизм пропагандистларини тайёрлашга эътиборни кучайтириш керак. Бу соҳада муайян ишлар қилинмоқда. Хоразм, Самарқанд областларида лекторларнинг доимий ҳаракатдаги семинарлари иш олиб боряпти. Марксизм-ленинизм кечки университетларида атеист-лекторлар бўлими ишламоқда. Аммо умуман динга қарши пропагандист кадрлар тайёрлашни янада кенгайтириш ва яхшилаш лозим. Бу ерда республика «Билим» жамияти ва унинг жойлардаги бўлинмалари алоҳида роль ўйнаши зарур. Зеро, бу жамият ушбу муҳим ишга олимларни, мутахассисларни, ёзувчи ва санъат ходимларини, айниқса, тажрибали партия ходимларини жалб этиш имкониятига эга.

Илмий дунёқарашни шакллантириш, диний сарқитларга узил-кесил барҳам бериш идеология ходимлари, оммавий агитация ва пропаганда мутахассисларининг жанговар вазифаларидан биридир. Бироқ, матбуот, айниқса, ёшлар матбуоти ўсиб келаётган авлодни атеистик руҳда тарбиялаш масалаларини чуқур ёритмаяпти. Газета ва журналларда босилаётган шу мавзудаги мақолалар кўпинча юзаки ва таҳлилсиз бўлмоқда. Атеистик тарбияда «зангори экран» имкониятларидан ҳам етарли фойдаланилмаяпти.

Меҳнаткашларни илмий материалистик дунёқараш руҳида тарбиялаш, диний сарқитларга узил-кесил барҳам бериш — омманинг қайта қуриш ва жадаллаштириш учун курашдаги активлигини янада оширишга хизмат қилади.

БУГУНГИ СОНДА:

✦ 2-бет: Дўстлиқ билан қудратлимиз

✦ 3-бет: 1989 йилда аҳоли қандай рўйхатга олинади?

✦ 4-бет: Мактабда шароит бўлмагач

XIX БУТУНИТТИФОҚ ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИ ШАРАФИГА

ПУДРАТ АСОСИДА

● Зарбдор районидаги КПСС XXV съезди номли совхознинг 11-йириклаштирилган бригадасида дала ишларининг ҳаммаси пудрат асосида ташкил этилди.

Қўлдошали Қодиров бошлиқ 7-звено аъзолари ғўза қатор ораларига иккинчи ишлов беришни барвақт бошлаб юборишди. Ҳозир ниҳоллар баравж. Ж. Раҳимов, А. Эшматов, Б. Ҳамроқулов каби механизаторлар бу ишда жонбозлик кўрсатмоқдалар.

Бригадага қарашли В. Хегай бошлиқ полизчилар звеноси пудратчилари ҳам мусобақада пешқадам. Коллектив белгиланган майдонларга сабзавот, помидор кўчатлари ўтқазиш ишларини ниҳоясига етказиб, қовун-тарвуз уруғи экишга тушди. Звено миришкорлари жорий йилда ҳар гектар ердан пландаги 140 центнер ўрнига 200 центнердан полиз маҳсулотлари етиштиришга аҳд қилганлар.

У. РАЖАБОВ,
Жиззах области.

МЕҲНАТ КЕНГАШИ АМАЛДА

Китоб йигирув-тўқув фабрикасида меҳнат кенгаши фаол ишлаб турибди. Унинг имкониятлари кенглиги кўзга ташланмоқда. Сўз — кенгаш қатнашчиларига:

Нодира Жабборова:

— Корхонамизда ташкил этилган меҳнат кенгаши яхши самаралар бермоқда. Маҳсулот сифати яхшиланди. Уч сменали иш режимига кўчиб, маҳсулот ишлаб чиқаришни оширдик.

Дилором Тошпўлатова;

— Инсон омилига алоҳида эътибор бермоқдамиз. Ишчи-хизматчилар турмуш шароитини яхшилаш масалалари кенгашимизнинг диққат-эътиборида. Яқинда корхонамиз коллективи 24 хонали уйни қабул қилиб олди. Яна битта шундай уй қурилиши бошланди. Район партия комитети режаларимизни рўёбга чиқаришда бизга амалий ёрдам кўрсатмоқда.

Сўз олган икки ишчи социалистик мусобақа пешқадами. Топшириқларни 110—115 процентга етказиб бажаришмоқда. Ҳафиза Пирназарова, Башорат Ғаффорова сингари ишчилар ҳам донг таратишган. Улар XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси шарафига оширилган мажбурият олиб, меҳнат қилмоқдалар.

Суратда: Китоб район партия комитетининг секретари Муқаддам Раҳматова (чапдан иккинчи) фабрика ишчилари билан суҳбатда.

Ш. ШАРОПОВ фотоси
(ЎзТАГ).

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СИЁСИЙ БЮРОСИДА

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси 19 май куни бўлиб ўтган навбатдаги мажлисида КПСС Марказий Комитетининг XIX Бутуниттифоқ партия конференциясига тезисларининг лойиҳасини кўриб чиқиб маъқуллади. Тезисларни кўриб чиқиш учун КПСС Марказий Комитетининг Пленумини чақириш ва кейин шу тезисларни коммунистларнинг, барча меҳнаткашларнинг кенг муҳокамасига қўйиш тўғрисида қарор қабул қилинди.

Сиёсий бюро М. С. Горбачевнинг Германия Социал-демократик партияси раиси Г. -Й. Фогель билан учрашуви якунларини маъқуллади. Бу учрашув СССР билан ГФР ўртасидаги муносабатларни янада ривожлантириш, Умумевропа ҳамкорлиги йўлидан ҳаракат қилиб бориш манфаатларини кўзлаб, иккала партия ўртасидаги баҳамжиҳат ҳаракатни тобора кучайтириш нуқтаи назаридан муҳим аҳамиятга эга бўлганлиги қайд этиб ўтилди. Учрашув ҳозирги шароитда коммунистлар билан социал-демократлар ўртасида замонавий тараққиёт ва ядросиз, зўравонликсиз дунёни барпо этиш истиқболларига доир масалалар юзасидан мулоқот олиб бориш зарурлиги ҳамда унинг фойдали эканлигини яна бир бор тасдиқлади.

М. С. Горбачевнинг Таиланд Бош министри П. Тинсуланон билан ўтказган суҳбати ҳамда Н. И. Рижков ва Э. А. Шеварднадзе у билан олиб борган музокараларнинг натижалари кўриб чиқилиб маъқулланди. Бўлиб ўтган амалий фикрлашувлар, Совет Иттифоқининг Осиё — Тинч океани регионида тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлашга ҳамда можароли вазиятларга барҳам беришга қаратилган принципиал сиёсатини назарда тутганда Таиланд билан ,шунингдек, Жанубий-Шарқий Осиё давлатлари уюшмасидаги бошқа мамлакатлар билан муносабатларни активлаштириш вазифасига мувофиқ эканлиги таъкидланди. Эришилган аҳдлашувлар ҳамжиҳатлик ва ишонч руҳида Совет Иттифоқи билан Таиланд ўртасидаги самарали алоқаларни кенгайтириш ҳамда муносабатларни муттасил ривожлантириш ишида бундан буёнги қадамлар учун қулай шарт-шароитларни вужудга келтиради.

Мажлисда А. А. Громиконинг Руминия Социалистик Республикасига расмий дўстона визити якунлари маъқулланди. Н. Чаушеску ҳамда Руминиянинг бошқа раҳбарлари билан бўлиб ўтган учрашув ва суҳбатлар Совет Иттифоқи билан қардош Руминия ўртасидаги дўстлик, ҳамкорлик ва яхши қўшничиликдан иборат анъанавий муносабатларни мустаҳкамлаш йўлига мос бўлиб тушади. Совет — Руминия ҳамкорлигини партия ва давлат йўли билан ҳам, жамоатчилик алоқалари йўли билан ҳам анча юқори поғонага кўтариш СССР билан Руминиянинг манфаатларига, тинчлик ва социализмни мустаҳкамлаш ишига мувофиқ келиши қайд этиб ўтилди. Иқтисодий ҳамкорликни ривожлантиришга, жумладан ишлаб чиқаришни ихтисослаш ва кооперациялашни янада чуқурлаштиришга, қўшма корхоналар барпо этишга, меҳнат коллективлари йўли билан алоқаларни такомиллаштиришга алоҳида эътибор берилди.

Э. А. Шеварднадзенинг АҚШ давлат секретари Ж. Шульц билан Женевада олиб борган музокараларининг якунлари тўғрисидаги ахборот тингланди. Москвада 29 майдан 2 июнгача ўтказиладиган олий даражадаги учрашувга тайёргарликни, шунингдек СССР билан АҚШ ўртасидаги амалий битимлар устидаги иш қандай бораётганлигини кўриб чиқишни назарда тутганда, мазкур учрашув олдидан министрлар олиб борган музокаралар шу даврасининг аҳамияти қайд этиб ўтилди.

Москвада олий даражада ўтказиладиган учрашув Женевадаги, Рейкьявик ва Вашингтондаги учрашувларда белгиланган йўлдан янада олға боришга олиб келиши, Совет — Америка муносабатларини муттасил ривожлантириш жараёнларига қўшимча омил бағишлаши мумкинлиги таъкидланди. Совет томонининг бўлажак учрашув стратегик ҳужум қуроллари ҳамда ракетадан мудофаага доир аҳдномалар комплексини тайёрлаш йўлида муҳим босқич бўлиб қолиши учун барча зарур ишларни қилиш ниятида эканлиги тасдиқланди. Шу билан бирга келишиб олинган мақсадларга эришиш Америка томонининг ҳам бунга тегишли даражадаги тайёрлигини тақозо қилиши уқтириб ўтилди.

Д. Т. Язовнинг Германия Демократик Республикасига қилган расмий дўстона визити якунлари тўғрисидаги ахборот кўриб чиқилди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг мажлисида партия ва давлат турмушининг бошқа баъзи масалалари юзасидан ҳам қарорлар қабул қилинди.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумида

19 май куни Тошкентда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси П. Ҳабибуллаев раислигида Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг мажлиси бўлди.

Мажлисда министрликлар, идоралар, республика халқ депутатлари Советларининг Ўзбекистон ССР тарих ва маданият ёдгорликларини муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонунлари талабларини амалга ошириш ҳамда меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш мақсадида маданий меросдан актив фойдаланишга оид ишлари кўриб чиқилди. Республика маданият министри Ў. Р. Умарбеков бу ҳақда ҳисобот берди. Ўзбекистон ССР Олий Совети Халқ маорифи ва маданият комиссиясининг раиси М. И. Искандаров мазкур масалани тайёрлашда қатнашган депутатлар группаси номидан ахборот берди. Бу масала юзасидан қабул қилинган қарор матбуотда эълон қилинади.

Президиум Сурхондарё область ижроия комитетининг раиси Ҳ. Э. Бердиевнинг область халқ депутатлари Советларининг ўзларига қарашли территорияларда қайта қуриш ва социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштиришда депутатларнинг ролини оширишга доир фаолияти тўғрисидаги ҳисоботини муҳокама қилди. Область маҳаллий Советларига халқ вакиллари фаолиятининг услуби, формаси ва методларини тубдан янгилаш, бунда демократия жараёнларини ва ошкораликни кенгайтириш юзасидан бундан буён ҳам амалий чора-тадбирларни рўёбга чиқариш топширилди.

Республика халқ депутатлари Советларига қайта қуриш жараёнида депутатлар иштирокини кучайтириш, қайта қуриш вазифаларини амалга оширишда, ижтимоий ҳаётни демократиялашда депутатлар асосий позицияларни эгаллашларини таъминлаш таклиф қилинди. Халқ вакилларининг диққат-эътибори территориялар социал-иқтисодий жиҳатдан комплекс ривожлантирилишини таъминлашга қаратилиши керак.

Мажлисда Тошкент шаҳар ижроия комитетининг қамоқдан бўшатилган кишиларни ишга жойлаштириш ва турмушини йўлга қўйиш ишлари кўриб чиқилди. Президиум бу ишда катта камчиликлар мавжудлигини таъкидлаб қамоқдан бўшатилган кишиларни ҳисобга олиш, уларни ишга жойлаштириш ва турмушини йўлга қўйишни, профилактика ва тарбия ишларини қисқа муддатда яхшилашни топширди. Шу муносабат билан Меҳнат ва социал масалалар давлат комитетига, Ички ишлар министрлиги, республиканинг бошқа бир қанча министрликлари ва идораларига конкрет топшириқлар берилди.

Президиум республика давлат ҳаётининг бошқа масалаларини ҳам кўриб чиқди, бу масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

Кун тартибидаги масалаларни муҳокама қилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. П. Романовский, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Л. Ш. Беккулбекова, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг аъзолари А. Акбаров, Б. Асророва, К. Й. Охунбобоев, П. П. Мельников, Ш. Р. Мирсаидов, Ўзбекистон ССР Олий Советининг Раиси Р. Ғ. Ғуломов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари С. У. Султонова, республика министрликлари ва идораларининг раҳбарлари иштирок этдилар.

Ўрта Осиё магистрали юз ёшда

Ўрта Осиё темир йўли барча бўлинмаларининг вакиллари, транспорт ветеранлари ва илғорлари 20 май куни магистралнинг юз йиллик юбилейига бағишланиб Тошкентда ўтказилган тантанали маросимга йиғилдилар.

Байрам пойтахтдаги марказий вокзал перронида бошланди. Бу ерда эски ва энг янги локомотивлар қўйилган эди. Шундан кейин байрам тантанаси темирйўлчилар маданият саройида давом этди.

Байрамона кийинган темирйўлчилар кенг фойега тўпландилар. Уларнинг кўксида уруш йилларидаги жанговар хизматлари, тинч даврдаги шавкатли меҳнати учун берилган орден ва медаллар ярқираб турибди. Бу ерда «Бир асрлик йўл» мавзуида кўргазма очилди. Стендлардаги фотосуратлар ва ҳужжатларда магистралнинг қандай қурилганлиги, 1888 йилда Самарқандга биринчи паровоз — «оташ арава»нинг келиши акс этган.

Аср охирида темир йўл Тошкент ва Фарғонага ҳам етиб келди. Темирйўлчилар ўлкадаги саноат пролетариатининг дастлабки отряди бўлишди, улар революцион ҳаракатга бошчилик қилишди, Совет ҳокимиятини мустаҳкамлашда фаол иштирок этишди.

Ўрта Осиё республикалари ишлаб чиқариш кучларининг тез равнақи билан биргаликда темир йўл қудрати ҳам ортиб борди. Карта-схемага назар ташлаб, деярли 7 минг километрлик магистрални кузатиш мумкин. Темирйўл шоҳобчалари ғарбдаги Красноводскдан шарқдаги Андижон ва Ўш, шимолдаги Бейнов ва жанубдаги Кушка ва Душанбега қадар тортилган.

Самарқанд вагон депосининг ветерани, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Мамед Усмонов билан танишдик.

— 50 йилдан буён темир йўлда ишлаяпман,— деди Мамед ака.—1938 йилда болалар уйидан кейин депога слесарга шогирд бўлиб ишга кирдим. Шу корхонадан фронтга жўнадим, уруш тугагач, яна қайтиб келдим. Сўнгги йилларда кўп нарсалар ўзгариб кетди. Масалан, Самарқандда замонавий ускуна билан жиҳозланган янги вагон депоси қурилди.

Шу куни Тошкентда Ўрта Осиё темир йўлининг 100 йиллигига бағишланган тантанали мажлис бўлди.

Мажлисни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов очди.

Ўрта Осиё темир йўлининг бошлиғи Н. А. Белогуров доклад қилди.

Транспорт тармоғи, деб таъкидланди мажлисда, неча юзлаб қишлоқ хўжалик ва саноат корхоналарини қамраб олган қудратли халқ хўжалик комплексини бунёд этишга ёрдам берди. Эндиликда темир йўлда ҳар уч кунда қарийб 1 миллион тонна халқ хўжалиги юклари, ҳар куни 100 минг йўловчи ташилмоқда. Ўрта Осиё темир йўлининг коллективи мамлакатда биринчилар қатори белоруссияликларнинг илғор усулини жорий этди. 1988 йилнинг 1 январидан бошлаб темир йўл хўжалик ҳисобига ўтди. Бу ерда фан ва техника ютуқлари фаоллик билан жорий этилмоқда.

Мажлисда СССР темир йўллар министри Н. С. Конарев нутқ сўзлади.

Тантанали мажлисда Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Ғ. Ҳ. Қодиров, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари В. Н. Лобко, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари В. В. Судаdo, Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Б. Ф. Сатин, СССР темир йўл транспорти ва транспорт қурилиши ходимлари касаба союзи марказий комитетининг раиси И. А. Шинкевич қатнашдилар.

(ЎзТАГ мухбири).

ПЕДАГОГЛАР АНЖУМАНИ ЎЗ ИШИНИ ТАМОМЛАДИ

Тошкентда ўтган VIII Бутуниттифоқ педагогик ўқишларида мамлакатимиздан мингга яқин ўқитувчи, халқ маорифи ташкилотчиси ва олим қатнашди. Ўқиш: «Таълим-тарбия жараёнини ташкил этишнинг асосий шакли сифатида дарс самарадорлигини ошириш» мавзуида ўтди. 20 май куни республика Кино уйида педагоглар шу мўътабар анжуманнинг якунларини чиқариш ва ёпилиш маросими бўлди.

Анжуман қатнашчилари тўрт кун мобайнида турли фанларни ўқитиш борасидаги тажрибаларини ўртоқлашдилар, мамлакат ўқитувчиларининг КПСС Марказий Комитети 1988 йил февраль Пленуми қарорларини амалга ошириш борасидаги вазифаларини муҳокама қилдилар. Меҳмонлар Тошкент шаҳри ва областидаги бир қанча мактаблар ва ҳунар-техника билим юртларида бўлдилар, республиканинг педагогика вазифаларини ҳал этишда қатнашаётган илмий ташкилотлари иши билан танишдилар.

Педагогик ўқишларнинг якунларини чиқариш ва уни тантанали ёпиш маросимида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. Ҳ. Холмуҳамедов қатнашди.

(ЎзТАГ).

Германия Компартияси Раисининг Тошкентда бўлиши

Ўзбекистон билан танишаётган Германия Компартиясининг Раиси Герберт Мис 20 май куни В. И. Ленин номли Тошкент давлат университетига борди. Олий ўқув юрти партия комитети аъзолари, ректорати билан суҳбат бўлди. ГФРдан келган меҳмонга олий ўқув юртида таълим ва тарбия жараёни қандай ташкил этилганлиги, фаннинг ишлаб чиқариш билан алоқаси мустаҳкамланаётганлиги, студентлар ўз-ўзини бошқаруви ҳақида ахборот берилди.

Суҳбатда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. Ҳ. Холмуҳамедов қатнашди.

* * *

Шу куни Герберт Мис Энгельс номли Тошкент давлат чет тиллар педагогика институти ҳузурида барпо этилган Жаҳон коммунистик ва ишчилар ҳаракати халқ музейи экспозициясини кўздан кечирди.

Меҳмон Тошкентдаги бадиий буюмлар фабрикасида ишлаб чиқариш, ишчиларнинг меҳнат ва турмуш шароитлари билан танишди. (ЎзТАГ).

Назорат таъсирчан ва оператив бўлсин

Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитетининг 20 май куни бўлиб ўтган кенгайтирилган мажлисида аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашни яхшилаш учун курашда халқ контролерларининг вазифалари муҳокама қилинди.

Мажлисда область партия комитетлари қишлоқ хўжалик ва озиқ-овқат саноати бўлимларининг мудирлари, область халқ контроли комитетларининг раислари ва уларнинг ўринбосарлари, область марказлари халқ контроли комитетларининг раислари, Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитети марказий аппаратининг ходимлари қатнашдилар.

Республика халқ контроли комитетининг раиси В. А. Хайдуров мажлис аҳли ҳузурида нутқ сўзлади.

Республика аҳолисини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш бирмунча яхшиланганига қарамай, бу ишда ниҳоятда тақчиллик ҳамон сезилаётганлиги қайд этиб ўтилди. Бу гап, айниқса, гўшт, сут ва сут маҳсулотларига, сабзавот ва картошкага тааллуқлидир. Бу ишдаги камчиликлар чорва маҳсулдорлигининг пастлиги ва қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлигининг юқори эмаслиги билан боғлиқдир. Қайта ишлаш саноатининг моддий-техника базаси етарли эмаслиги, бунинг устига мавжуд базадан ҳам ниҳоятда самарасиз фойдаланилаётганлиги аҳволни баттар мушкуллаштирмоқда. Бу ҳол озиқ-овқат маҳсулотларининг кўплаб нобуд бўлишига олиб келмоқда.

Гарчи кейинги вақтларда республика халқ контроли органлари бу масалаларга кўпроқ эътибор бераётган бўлсаларда, аҳвол жуда секинлик билан яхшиланмоқда. Шу сабабли халқ контроли комитетлари ва группалари вужудга келган аҳволни чуқур ўрганиб чиқиб, ҳар бир хўжаликка, ҳар бир корхонага зарур ёрдам беришлари керак. Етилган масалаларни аниқлаш, шу масалаларни партия, совет ва хўжалик органлари олдига дадил қўйиш, уларнинг ҳал этилишига эришиш — халқ контролёрларининг вазифасидир.

Халқ контроли комитетлари ва группаларининг ишини иложи борича кучайтириш, уни тобора ҳужумкор қилиш учун барча чораларни кўриш лозим. Ҳар бир халқ контролёри озиқ-овқат маҳсулотлари етиштиришнинг ички резервларидан фойдаланиш, қўшиб ёзиш ва кўзбўямачиликка, талон-торож ва ўғирликларга, мансабни суиистеъмол қилишларга барҳам бериш учун юксак масъулиятни ҳис этиши керак.

Мажлисда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари В. А. Антонов иштирок этди.

(ЎзТАГ).

• XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси делегатлари

ИШОНЧ

Делегат билан танишишни оддий ишчи билан суҳбатлашишдан бошладик.

— Вера Марковнани заводимизда танимаган одам бор эканми, — деди 7-механика-йиғув цехининг қолипловчиси, коммунистик меҳнат зарбдори Серафима Федорова. — Ўн саккиз йилдан бери бир участкада, бир жойда ҳалол ишлаб келяпти. Муболаға бўлмаса, у тақмаган нишон, олмаган фахрий унвонлар оз қолган.

— Ҳавасингиз келадими?

— Бўлмаса-чи. Устоз мартабаси шогирдларни қувонтирмайдими? Мен ҳам унинг шогирди бўлганим ва ёнма-ён меҳнат қилаётганим билан фахрланаман.

— Устозингизнинг шогирдлари кўпми?

— Участкамиздаги ишчиларнинг деярли учдан икки қисми ундан сабоқ олган.

Суҳбатга смена мастери Гаяз Самигуллин аралашди.

— Бизнинг учинчи участкада ҳар бир ишчи ўзини корхона хўжайини, деб билади. Ишчиларда бу туйғу ўз-ўзидан пайдо бўлгани йўқ. Бу ишда яқинда Тошкент область партия комитети пленумида XIX Бутуниттифоқ партия конференциясига делегат этиб сайланган силлиқловчи Вера Марковна Харитонова озмунча куйиб-пишдими. Ҳамиша коллектив шаъни-обрўси учун курашади, ишчиларни эзгуликка чорлайди, ташаббус кўрсатади, меҳнатда шахсий намуна бўлади. Нормани бажармаган, сифатсиз маҳсулот тайёрлаган, исрофгарчиликка йўл қўйган кун ва ой умуман бўлган эмас. Яхшининг шарофати ҳаммани фақат яхши ишлаб, юқори сифатли маҳсулот тайёрлашга даъват этяпти. Шу сабабли фақат участкамизгина эмас, балки бутун цех заводда илғор, тажрибакор ҳисобланади.

Ким билан гаплашмайлик, Харитонова ҳақида кўнгли тўлиб, ифтихор билан гапирди. Ўзи силлиқловчи бўлсада, бригадада асқотадиган касбларнинг ҳаммасини мукаммал эгаллаган. Меҳнати СССР Давлат мукофоти лауреати, Ленин ордени, «Ҳурмат Белгиси» ордени, кўпдан-кўп медаль, диплом ва Фахрий ёрлиқларга лойиқ кўрилган Вера Харитоновани бригададаги ҳамкасблари куни-кеча ўзларига бошлиқ қилиб сайладилар. Бригадирликка овоз бериш йўли билан ўтказилган сайловда ҳамкасблари якдиллик билан Вера номзодини кўрсатишди.

Айниқса, Бутуниттифоқ коммунистларининг анжуманига делегатликка номзод сайлашга бағишланган йиғилиш ишчиларнинг эсидан сира чиқмайди. Дастлаб номзод уч нафар эди... Хуллас, ошкора ва яширин овоз бериш натижаси шу бўлдики, Вера Харитонова Куйбишев район коммунистлари номидан XIX Бутуниттифоқ партия конференциясига делегат этиб сайланди.

— Мен номзодим ўтмай қолганидан хафа эмасман,— деди тажрибали ишчи Пиримқул Норбоев. — Вера Марковна камчиликларга нисбатан муросасиз. У доим изланади, янгилик яратади, бошқаларни ҳам илғорлар сафида бўлишга даъват этади. Қанийди, бошқалар ҳам шундай бўлишса. Умуман, биз Бутуниттифоқ партия конференциясига муносиб делегат сайладик.

Цех партия ташкилотининг секретари В. П. Сотников, «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси партия комитети секретарининг ўринбосари О. Г. Иванчук ва бир қатор коммунистлар Вера Марковнанинг партия ташкилоти ва жамоат ишларидаги фаолиятини ҳам ғурур билан гапирдилар. У партия группасининг ташкилотчиси ва бирлашма партия комитетининг аъзоси сифатида актив фаолият кўрсатяпти. Унинг ташаббуси билан «Иш вақти — ишга!», «Сифатсиз маҳсулотга йўл йўқ!» каби ҳаётий шиорлар оммавий тус олди. Иш вақтида мажлис ва турли тадбирлар ўтказишга барҳам берилди. Коммунистларни аттестациядан ўтказиш, партия йиғилишларига тайёргарлик кўришга кўмаклашиш, турли партиявий-сиёсий, оммавий-ташкилий ишларда ишчанлик билан қатнашиш коммунист В. Харитонова ҳаётининг мазмунига айланган.

Вера Марковна смена нормасини муттасил 120—130 процент бажаради. У ҳозир улкан анжуман бошланадиган кунгача шу йилнинг учинчи квартали план топшириғини бажариш учун астойдил меҳнат қиляпти.

— Мамлакатимизда революцион ўзгаришлар бўлаётган бир пайтда XIX Бутуниттифоқ партия конференциясига делегат бўлганимдан ғоят бахтлиман, — дейди у. — Бирлашмамиз коммунистлари менга юксак ишонч билдиришди. Бу ишончга лойиқ бўлиш учун бутун кучим, билимимни сарфлайман. Афсуски, ишда масъулиятни ҳис этмайдиган, бракка йўл қўяётган, ресурсларни тежамаётган, «куним ўтсин»га ишлаб юрган кимсалар ҳамон орамизда бор. Ишга кечикиб келиш, прогул қилишни фавқулодда ҳодиса деб ҳисобламаётган ишчиларгина эмас, шу билан бирга ташкилотчилар, ҳатто раҳбарлар ҳам учраётганига нима деса бўлади?

Дарҳақиқат, кейинги йилларда тракторсозлик корхонасида ишлаб чиқариш ва юқори сифатни таъминлаш план-топшириқларини бажариш ночор бўляпти. Умуман, заводда ўтган йили ва шу йилнинг тўрт ойи планларининг ижроси ҳам қувонарли бўлмади. Цехдан-цехга, ҳатто бир цехдаги битта участкадан бошқасига етказиб берилаётган прокатлар, деталларда ҳам нуқсонлар кўп. Буларнинг ҳаммаси жонкуяр коммунистга ҳаловат бермаяпти.

Вера Харитонова заводда оиласи билан меҳнат қилади. Турмуш ўртоғи Александр Степанович, ўғли Андрей ҳам заводнинг кўзга кўринган, малакали ишчиларидан. Шу боисдан улар корхонани «иккинчи уйимиз» деб билишади. Негаки, бу оила бахти бевосита корхона фаолияти билан чамбарчас боғлиқ. Ҳа, бу Харитоновларга: «Завод хўжайинлари —ўзимиз!» деб баралла айтишга кафолат беради.

С. ЖЎРАЕВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

• Сўнгги почта

ҚЎШМА СОН

«Дўсту қардошдир азалдан
ўзбегим тожик билан,
Иккиси бир байт ғазалдан
ўзбегим тожик билан.
Қай йўсин айлай қиёс мен
Бул ширин дўстлик сўзин,
Тотлидир болдан, асалдан,
ўзбегим тожик билан».

Бу мисралар шоир Абдулла Ориповнинг «Ўзбегим тожик билан» шеъридан олинган. У «Ёш ленинчи» газетасининг кечаги сонида ўзбек ва тожик тилларида эълон қилинди. Газетанинг ушбу сони «Комсомоли Точикистон» редакцияси ижодкорлари билан ҳамкорликда тайёрланган. У Бутуниттифоқ Ленинчи Коммунистик Ёшлар Союзининг 70 йиллигига бағишланган.

«Дўстлик билан қудратлимиз» умумий сарлавҳаси остида эълон қилинган хилма-хил материалларда икки қардош ва қондош халқ дўстлигининг тарихий манбалари хусусида, бу дўстлик Совет ҳокимияти йилларида мустаҳкамланиб, чуқур илдиз отганлиги, иккала республика ўртасидаги иқтисодий ва маданий алоқаларни янада ривожлантириш истиқболлари тўғрисида, Ўзбекистон ва Тожикистон ёшлари биргаликда ҳал этишлари мумкин ва лозим бўлган муаммолар ҳақида сўз юритилади. Тожикистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати, адиб Гулназар ёзганидек, икки халқ дўстлиги анъанаси давом этиши, унинг ҳар бир замон талабига жавоб беришини эса ҳар кун такомиллаштириб бориш керак. Қайта қуриш айёми, шубҳасиз, дўстлик ва биродарлигимиз камолотига хизмат қилади.

Қўшма сонда босилган материалларнинг қалам ҳақи муаллифлар таклифига биноан «Оролни қутқариш фонди» ва Душанбедаги «Мерос» хазинасига ўтказилади.

• Партия турмуши: идеология ва ҳаёт

МОСЛАШУВ

Сохта дин пешволарининг найранглары ва Боғот районидаги томошабинлар ҳақида

Сохта дин пешволари жамиятимиздаги, ҳаётимиздаги ҳар бир янгиликни, ўзгаришларни ўзларича, талқин қилишади. Бугунги кунда улар қайта қуриш, ошкоралик туфайли рўй бераётган воқеалардан ўз манфаатлари йўлида устомонлик билан фойдаланишга, шароитга мослашиб олишга уринмоқдалар. Зеро, улар фаолиятининг асосий формаси ана шундай. Бундан кўзланган мақсад эса битта — текин бойлик орттириш.

МИШ-МИШЛАРГА ИШОНМАНГ

Қайта қуриш, ошкоралик шамоли Боғот районига ҳам тоза ҳаво олиб келди. Жамият манфаатидан ўз манфаатини устун қўйган, турли нопок йўллар билан ўзини бадном қилган бир қатор раҳбарлар ўрнини истиқболли, ҳалол, принципиал кадрлар эгаллади. Бироқ сохта дин пешволари бундай ўзгаришлардан ҳам фойдаланиб қолишга, ўз мавқеини мустаҳкамлаб олишга уриндилар. Шу мақсадда улар зўр бериб омма орасида турли миш-мишлар тарқата бошлашди.

«Самандар Сафоевни худо урди. Раисман, деб неча қабристонни, муқаддас жойларни кун-паякун қилиб, пахта эктириб юборди-я. У худонинг қаҳрига учрагани рост».

«Сетирзо бободек табаррук одамни менсимаганларнинг хароб бўлиши тайин. Райкомнинг секретари (собиқ) қўйларинг пахтазорда юрибди, деб у кишининг дилини оғритганди, мана оқибатда ўзига жабр бўлди. Ишдан олинди».

«Хўжа бобо кароматли одам эдилар. Уйи жамоат биносига айлантирилиб, уни турли одамлар оёқ ости қилишини арвоҳи ёқтирмади. Ана, ўз-ўзидан ёнди-кетди»

Кейинги пайтларда бундай миш-мишлар гоҳ «Найман», гоҳ «Маданият», гоҳ «Правда» қишлоқларида пайдо бўла бошлади. Энг ачинарлиси, миш-мишлар тўлқини тобора авж олиб борарди. Айниқса, Сетирзо бобо Собировнинг «нафаси ўткирлиги» бутун районга тарқалди. Эмишки, унинг назарига тушган раҳбар униб-ўсар, акс ҳолда узоққа бормас экан. Агар у киши қарғасалар...

Биз Сетирзо бобо билан учрашиш мақсадида «Найман» қишлоғига йўл олдик. Қишлоқ Советн идораси қулф, ҳеч ким йўқ экан. Шу ердаги ён ҳовли эгаси Шоназар Рўзметовдан бизни бобонинг уйига бошлаб боришини илтимос қилдик.

— Э, йўқ, бобоникига боришга ҳамма ҳам ботинавермайди. У томонларга мен ҳам боролмайман, — деди очиқдан-очиқ.

Бошқалардан ҳам шу тарзда жавоб олгач, бобонинг уйини 20-ўрта мактаб ўқитувчиларидан сўрашни лозим топдик. Директор ўринбосари бизга жисмоний тарбия ўқитувчиси Рамат Ортиқов ҳамроҳ бўлиб боришини айтди. Аммо ташқарига чиққач Р. Ортиқов «ҳозир» дея қаёққадир ғойиб бўлди. Уни узоқ кутдик. Маълум бўлишича, бобонинг уйига боришга у ҳам «ботинолмабди». Ниҳоят, пионерлар йўл кўрсатишди.

Сетирзо бобо билан ҳол-аҳвол сўрашгач, ўзи билан боғлиқ турли миш-мишлар ҳақида фикрини сўрадик.

— Мени эскичадан илмим йўқ. Ҳеч қандай илоҳий кучга ҳам эга эмасман, — деди у. — Ёз пайти эди чамамда, райком секретари (собиқ биринчи секретарь Б. Бободинов) қўйларимизни ғўза ичидан ҳайдаб кетибди. Жарима тўлаб қайтариб олиб келдик. Бўлган гап шу, холос... Яна кимдир мени қарғишимдан қазо қилганмиш. Ахир, одамни қарғаб ҳам ўлдириб бўладими? Буларнинг ҳаммаси ёлғон. Мени бу воқеаларга ҳеч қандай алоқам йўқ. Агар ёзмоқчи бўлсаларингиз тўғрисини ёзинглар.

Ҳа албатта, тўғрисини ёзамиз. Лекин қишлоқ активлари, коммунистлар, умуман, район мутасадди раҳбарлари нега шу пайтгача одамларга тўғрисини тушунтиришмади? Нима учун идеология ходимлари, атеист лекторлар бундай асоссиз, таги пуч миш-мишларни фош этиб ташламадилар. Айниқса, қишлоқ зиёлилари, ўқитувчилар бундай миш-мишларга қарши курашиш ўрнига ўзлари ундан қўрқиб, саросимага тушаётгани ажабланарли. Маълум бўлишича, биз дастлаб учратган Шоназар Рўзиметов ҳам бошланғич таълим ўқитувчиси экан. Бундай эътиқоди паст кишилар қандай қилиб ёш авлодни коммунистик руҳда тарбиялай оладилар?! Қолаверса, мактаб — билим ўчоғи. Бу ерда диний-мистик қарашларга асло ўрин бўлмаслиги керак.

Бошқа жойларда бўлганимизда ҳам барча миш-мишлар асоссиз эканлиги маълум бўлди. Уларни ким, нима мақсадда тарқатаётганини ҳеч ким аниқ айтолмади. Лекин шуниси равшанки, у ёки бу раҳбар нима учун ишдан олингани ва бошқа ўзгаришлар тўғрисида кўпчилик бирор тасаввурга эга эмас. Бу эса сохта дин пешволарига қўл келяпти. Улар қайта қуриш билан боғлиқ ўзгаришларни ўз билганларича талқин қилишига, ундан ғаразли мақсадларда фойдаланиб қолишга ҳаракат қилмоқдалар.

Бундай салбий ҳоллар, аввало, оддий кишилар қайта қуриш жараёнидан тўла воқиф қилинмаётгани натижаси бўлса, иккинчидан, район меҳнаткашлари ўртасида оммавий-сиёсий, тарбиявий ва тушунтириш ишлари суст олиб бораётганлигининг оқибатидир. Айниқса, атеистик тарбия ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Динга кўр-кўрона ишонувчи ва унинг таъсирига берилган кишилар районда кўпчиликни ташкил этишига қарамай, район партия комитети бу соҳага иккинчи даражали иш сифатида қарамоқда. Жойлардаги қайта қуриш билан боғлиқ янгилик ва ўзгаришларнинг туб моҳияти оддий меҳнаткашларга тушунтириб борилмаяпти. Умуман, район партия, совет органлари атеистик тарбия билан шуғулланмаяптилар. Қишлоқлардаги айрим маросимларнинг мулла ва халфасизларсиз ўтмаётгани, турли миш-мишларнинг авж олиб кетаётгани бу борадаги фаолиятсизликнинг аччиқ мевасидир.

«ЎҒРИ ҚЎЛИ БИЛАН, МУЛЛА ТИЛИ БИЛАН»

Бу нақл замирида ҳақиқат бор. Ҳолбуки ўғрилик қилган киши билан дин ниқоби остида соддадил кишиларнинг ҳамёнини қоқиштираётган сохта дин пешволари ўртасидаги фарқ унча катта эмас. Яъни, ҳар иккисининг ҳам мақсади битта: тайёрга айёрлик, меҳнат қилмай, текин бойлик орттириш. Фақат биринчиси тўғридан-тўғри, иккинчиси эса «худо йўлига садақа», «арвоҳлар руҳини шод этиш» ва шу каби бошқа ниқоблар остида амалга оширилади. Бу масаланинг бир томони. Унинг бошқа муҳим томони ҳам бор.

Маълумки, ўғрилик қилган киши қонун йўли билан жавобгарликка тортилади. Аммо, турли йўллар билан дин ниқоби остида очиқдан-очиқ ўғрилик қилаётган сохта мулла, халфа (отин)ларчи? Афсуски, улар фаолиятига ҳамиша ҳам тегишли баҳо берилаётгани йўқ. Қолаверса, меҳнатсиз даромадларга қарши кураш тўғрисидаги қонундан кейин ҳам бу соҳада жиддий ўзгариш сезилмаяпти. Зеро, ушбу қонун сохта, саёқ муллалар фаолиятига ҳам чек қўйишда муҳим роль ўйнаши керак эди. Амалда бундай бўлмаяпти. Район партия, совет органлари бу қонун асосида ташмачиларга, майда ҳуқуқбузарликларга қарши курашяптилар-у, сохта диндорлар яна эътибордан четда қоляпти.

Бу ўринда, айниқса, район ҳуқуқ ва тартиботни сақлаш органлари зиммасига катта масъулият тушади. Лекин улар ўз вазифаларини сидқидилдан бажараётганлари йўқ. Оқибатда, кейинги йилларда дин ниқоби остида ўғрилик қилиш фактлари, айрим аёлларнинг халфаликни ўрганишга ружу қўйиши ҳоллари содир бўлмоқда.

Масалан, ўтган ҳайит кунларининг бирида одамлардан тушган пулга ободонлаштириш ишларини амалга ошириш мақсадида «Деҳқонбозор» қишлоқ Совети территориясидаги «Одина эшон бобо» қабристонига яшик ўрнатилди. Уни назорат қилиш ва одамлар ўз ихтиёрлари билан берган пулни яшикка ташлаб туриш Хўжа бобо номи билан танилган қабристон қоровули Абдурасул Ибодуллаевга топширилди. У одамлар берган пулни қабул қилиб олаверди-ю, бироқ яшик билан ўз ҳамёнини «адаштириб» қўйди. Майдаси яшикка, йириги ҳамёнга тушаверди.

Бу узоқ давом этмади. Шу ернинг ўзидаёқ унинг шармандаси чиқиб, 153 сўм пулни туя қилгани фош этилди. Шундан сўнг А. Ибодуллаевга 50 сўм жарима солиниб, қабристон қоровуллигидан бўшатилди. Хўш, бу воқеага район ички ишлар бўлими, қишлоқ участка инспектори қандай муносабат билдирди? Ҳеч қандай.

Биз билан суҳбатда район ички ишлар бўлими бошлиғининг ўринбосари Бобохон Қиличев «Бу фактни биз фош этганмиз», деб ўзини оқламоқчи бўлди.

Агар шундай бўлса, бу воқеа фош этилди-ю, нега ўз ҳолига ташлаб қўйилди? Қани бу ерда принципиаллик? Умуман, район ички ишлар бўлими ва унинг жойлардаги мутасадди вакиллари бундай салбий ҳодисаларга, ҳатто динни тарғиб қилиш каби ғайриқонуний хатти-ҳаракатларга нисбатан тегишли баҳо беришда принципсизлик қилишмоқда. Узоққа бормайлик, кейинги икки-уч йил давомида жумладан, шундай салбий ҳодисалар рўй берди.

Димитров номли ўрта мактабнинг техник ходими Ҳайитбой Қўшназаров диний китоблардан нусха кўчириб тарқатиш билан шуғулланди. Қилмиши фош этилганидан кейин ҳам унга нисбатан жиддий чора кўрилгани йўқ. Мактаб маъмурияти, қишлоқ Советидан тортиб, то район партия комитетигача Ҳ. Қўшназаровнинг тавба-тазаррусидан қаноат ҳосил қилиб қўя қолишди. У ҳозир ҳам мактабда ишлаяпти.

Биз у ерда бўлганимизда мактаб раҳбарлари Ҳ. Қўшназаровни интизомли, меҳнаткаш дея кўкларга кўтариб мақташди. Мактаб зали ва синф хоналарини жиҳозлашдаги хизматларини айтиб, у ёзган стенд ва чизган суратларни кўрсатишди. Қизиқ, наҳотки, мактаб маъмурияти ва партия ташкилотини бу даргоҳда ишлаётган одамнинг маънавий дунёси қизиқтирмаса?! Мактабда аҳвол шундай экан, нега юқори ташкилотлар бу воқеага муносиб баҳо беришмади? Бундай ғайриқонуний хатти-ҳаракатлар учун аввало район ҳуқуқ ва тартиботни сақлаш органлари жавоб беради-ку! Улар эса бундан бехабар қолишди.

Бундан ташқари, Ленин номли колхозда истиқомат қилувчи Бипочча Мадаминова Тўхта халфа Пошшабоевага шогирд тушиб ва халфалик билан шуғулланиб юриб, турмуш ўртоғи Амин Ёқубовни ва уч боласини ташлаб бошқа одам билан кетиб қолди, кейинчалик унга турмушга чиқди. Ҳозир А. Ёқубов касалманд бўлиб қолган. Болалар эса қаровсиз, тарбияси, турмуши ачинарли аҳволда. Бу воқеани таҳлил қилиб ўтиришга ҳожат йўқ. Сохта дин пешволари ўз манфаати, енгил-елпи ҳаёт кечириш йўлида оиласидан, болаларидан ҳам воз кечишга тайёр эканлиги шундоқ кўриниб турибди.

Умуман, эскилик сарқитларига, диний хурофотларга қарши курашга фақат район ҳуқуқ ва тартиботни сақлаш органларигина эмас, балки бошқа мутасадди ташкилотлар ҳам панжа орасидан қарамоқдалар. Айниқса, район молия бўлимининг бу борада тутган йўли ҳеч қандай рамкага сиғмайди. Молия бўлими меҳнатсиз даромадларга қарши курашиш ўрнига ўзи бунга йўл очиб беряпти. Яъни ўтган йил бошида айрим халфаларга солиқ тўлаш тўғрисида хабарнома тарқатилди.(?) Ўз навбатида халфалар бунга ҳам дарров янги тўн кийдиришди: «Давлатга пул тўласанг, халфалик қилишга рухсат берherларкан», деган гап яшин тезлигида бутун районга тарқалди. Ҳақиқатан ҳам сохта халфалар йил давомида бу хабарномадан рухсатнома сифатида фойдаланиб келдилар. Район молия бўлими ходимларининг эса буларнинг ҳеч бири билан иши бўлмади. Негаки, уларга ким қаёқдан, нима ҳисобига пул топишидан қатъи назар солиқ тўласа бўлди эди-да! Шу тариқа район молия бўлими томонидан ўтган йили «Деҳқонбозор», «Қизилравот» қишлоқ Советларида яшовчи беш нафар халфадан минг сўм «даромад солиғи» ундириб олинди.

Район молия бўлимининг бу фаолиятини қандай баҳолаш мумкин? Ахир, даромад солиғи меҳнатсиз, текин даромаддан эмас, балки ишлаб топилган қўшимча даромаддан олинади-ку? Наҳотки, нуфузли бир давлат идораси ходимлари шунинг фарқига боришмаса? Қолаверса, текин даромад жиноятнинг бир кўриниши. Жамиятимиз қонунига мувофиқ у мусодара қилиниб, эгаси қилмишига яраша жазоланиши керак. Бу ерда эса бор-йўғи халфаларнинг «рухсатнома»лари қайтариб олинди, холос.

ФАОЛИЯТСИЗЛИК

Районда диний вазият мураккаблигича қолаётганлигига, эскилик сарқитлари, хурофот кўринишлари яшовчанлигига сабаб нима? Нима учун жамиятимизга ёт бу иллатлар турли шаклларда шароитга мослашиб, ўзига йўл очиб келяпти? Буларнинг ҳаммасига бир сўз билан фаолиятсизлик, яъни ўзибўларчилик оқибати туфайли, деб жавоб бериш мумкин. Дарҳақиқат, район партия, совет ва жамоат ташкилотлари узоқ йиллар давомида эскилик сарқитларига қарши курашга, атеистик пропагандага панжа орасидан қараб келдилар.

Район партия комитети бу муҳим соҳа билан ўзи шуғулланмаганидан ташқари, қуйи ташкилотларнинг бу борадаги фаолиятига нисбатан партиявий назоратни ҳам бўшаштириб юборди. Район ҳуқуқ ва тартиботни сақлаш органлари, молия бўлими ва қишлоқ Советларининг атеистик тарбия ҳамда пропаганда борасидаги фаолиятларига партиявий принципиаллик билан баҳо бермади. Ҳатто ўз органи «Ленин йўли» газетасининг сохта дин пешволари ва чала муллаларга қарши қайта-қайта чиқишларига ҳам бепарво муносабатда бўлди. Бундай масъулиятсизлик, лоқайдлик оқибатида аҳвол шу даражага бориб етдики, омма орасида идеология ходимларига нисбатан сохта дин пешволарининг таъсири кўпроқ бўлди.

— Бу соҳадаги ишларимизни қайта қуриб оляпмиз, — дейди район партия комитети агитация ва пропаганда бўлимининг мудири Фарҳод Жабборов. — Ҳозир мулла ва халфалар қаттиқ назорат остига олинган. Мана, бир қатор халфалардан бу иш билан бошқа шуғулланмаслик тўғрисида тушунтириш хатлари ҳам ёздириб олдик. Эскилик сарқитларига, турли миш-мишларга қарши тушунтириш ишлари олиб бориляпти. Пропагандист, атеист лекторлар фаолияти анча активлашди.

Ҳақиқатан ҳам шундайми? Афсуски, йўқ. Райондаги лекция пропагандасининг бугунги аҳволи «бу соҳадаги ишларимизни қайта қуриб оляпмиз», дейиш учун асос бўлолмайди. Омма ўртасида оммавий-сиёсий ва тарбиявий ишлар номигагина, юзаки олиб борилмоқда.

Бу ўринда, айниқса, идеология ходимларининг фаолиятсизлигини алоҳида таъкидлаш керак. Негаки, одамларнинг онги, дунёқарашининг шаклланиши кўп жиҳатдан лекция пропагандасининг аҳволига, идеология ходимлари сўзининг таъсирчанлигига боғлиқ. Районда эса идеология соҳасига иккинчи даражали иш сифатида қараб келинмоқда. Район «Билим» жамияти фаолияти, айниқса, қониқарсиз. Жамият масъул секретари Холмурод Қурбонов районда канча атеист лектор борлигини ҳам аниқ билмайди. Пропагандист лекторларнинг қачон, қаерда ва қайси мавзуда лекция ўқишлари номаълум: план-график йўқ.

Жойлардаги аҳвол ҳам бундан қолишмайди. Атеист лекторларнинг на иш плани, на лекция текстлари бор. Улар қайси темада лекция ўқиганлигини ҳам зўрға эслашади. Лекциялар сифати паст. У асосан атеистлар, активлар ўртасида олиб борилмоқда. Дин таъсирига берилган, унга ишонувчи кишилар эса эътибордан четда қоляпти. Мулла, халфалар билан якка тартибда иш олиб бориш умуман йўлга қўйилмаган.

Яқинда Киров номли колхознинг 7-бригадаси дала шийпонида область илмий атеизм уйи лектори И. Нажимов «Дин ва ҳозирги замон» мавзуида лекция ўқиди. Унда асосан бригада звено бошлиқлари, актив колхозчилар иштирок этишди. Агар ўша лекция қишлоқ Совети ёки бирорта маҳалла комитети қошида динга ишонувчилар иштирокида ўтказилганида фойдаси кўпроқ бўларди.

— Тўғри, лекцияга иложи борича кўпроқ одам тўплашни ўйлабмизу, унинг составига аҳамият бермабмиз,— дейди колхоз партия комитети секретари Эгамберди Бобониёзов. — Энди тушунтириш ишларини диндорлар ўртасида олиб боришга кўпроқ эътибор берамиз. Лекин бу темадаги лекцияларни ва суҳбатларнинг қизиқарли, ҳеч бўлмаса ишонарли тарзда олиб борилиши ҳам муҳим аҳамиятга эга. Очиғи районимизда атеизмни чуқур биладиган лекторлар деярли йўқ.

Партком секретарининг гапида жон бор. Атеистик тарбия нозик масала. Уни пухта ўйлаб, асосли равишда олиб бориш учун лекторлар тажрибали, билимдон бўлишлари керак.

Бундан ташқари, аксарият хўжаликларда фақат биттадан атеист лектор бор, холос. Хўжалик, район, область атеист лекторлари йил давомида мавжуд график бўйича бир хўжаликда ўн икки жойда лекция ўқийдилар. Агар ҳар бир хўжалик территориясида ўртача 10 минг атрофида аҳоли яшаши ҳисобга олинса, атеистик мавзулардаги лекцияларга жами аҳолининг бешдан бир қисми ҳам жалб этилмайди. Демак, маҳаллий кадрлардан атеист лекторлар етиштириш ва шу йўл билан атеистик пропагандани ҳам сон, ҳам сифат жиҳатидан яхшилашга эришиш лозим. Энг муҳими, лекция пропагандасининг ташкил этиш ва ўтказишнинг эски механизмларини синдирмоқ, яъни уларни идоралар, муассасалар кабинетларидан омма орасига, аҳоли гавжум жойларга кўчирмоқ керак.

А. МАДАТОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

• Биз—интернационалистлармиз

УЛАР ТОЖИК ТИЛИДА ЎҚИШМОҚДА

Самарқанд районидаги 44-ҳунар-техника билим юртининг 160 талабаси ишчилар синфининг сафларини тўлдиради. Ўқишни якунлаган йигит ва қизларга касби бўйича механизатор ва таъмирловчи, электр пайвандчи ва дурадгор, радио ва телевизор устаси дипломлари топширилади. Билим юртида ўндан зиёд касб сирларини ўрганиш мумкин.

Билим юртини дастлабки талабалар битириб чиқишганига бу йил 10 йил тўлади. Шу йиллар мобайнида халқ хўжалиги учун 4 мингдан кўп малакали кадрлар тайёрланди. Улар қишлоқ хўжалигида, қурилишда, қадимий архитектура ёдгорликларини тиклашда, аҳолига хизмат кўрсатиш шохобчаларида фаол меҳнат қилмоқдалар.

Ёшларга касб-ҳунар ўргатишда ва билим беришда ўз билими, тажрибасини аямаётган устозлар бу даргоҳда кўплаб топилади. Улар орасида ишлаб чиқариш таълими мастери Ваҳоб Темиров, ўқитувчи Ўрол Ғаниев бор. Ў. Ғаниев тожик адабиётидан сабоқ беради. У Самарқанд давлат университетининг тожик филологияси факультетида таълим олган. Тожик адабиёти фанини бежиз тилга олмадик. Билим юртида барча фанлардан дарслар тожик тилида олиб борилади.

Суратда: комсомол аъзоси Даврон Жабборов. У келажакда қудратли техникани бошқарадиган механизатор бўлади.

Р. ҒАФУРОВ фотоси (ЎзТАГ).

ЧИННИЛАРДА ДЎСТЛИК ЗАРРАСИ

Катта магазиннинг чинни буюмлар сотиладиган бўлимида харидорлар тўпланиб қолди — янги хил маҳсулотлар келибди.

— Мана бу чиннини зўр безашибдими? — деди косапиёлаларни бир-бир кўриб келаётган аёл ёнидаги турмуш ўртоғига ва қўшиб қўйди, — қўшнимиз Рисолат ая келин туширмоқчи. Шу косадан бир комплект олсак...

— Майли, чиндан ҳам жуда нафис. Қаернинг маҳсулоти экан? — деди-ю йилт-йилт қилиб турган ёзувларга кўзи тушди: **«Турсунзода чинни заводи».**

— Ия, жон қўшниларимиз тайёрлашибди-ку! — дея косалардан дасталашга тушишди сариосиёлик меҳмонлар.

...Дарҳақиқат, сўнгги йилларда Тожикистоннинг яна бир маҳсулоти — нафис чиннниси мамлакатимиз харидорларига манзур бўляпти. Тожикистон чиннисининг ҳар бирида дўстлик зарраси мужассам, десак муболаға бўлмас. Аввало чинни буюмлар тайёрлашда турли миллат ишчилари ва мутахассислари иштирок этишяпти. Қолаверса, чинни хом ашёсини ҳам қардош республикалар етказиб беряпти.

Бу корхона Тожикистон ССРнинг 60 йиллик юбилейи (1984) йили тўла қувват билан ишга туширилган. Ўша йилиёқ чиннисозлар 25 хил маҳсулотдан 25 миллион дона ишлаб чиқардилар. Ўтган йили эса 30 миллион донадан ортиқ 50 хил чинни буюм етказиб берилди.

Корхонанинг ички хўжалик фаолиятида катта ўзгаришлар юз берди. Дастлабки йиллар зарар кўриб ишлаган, маҳсулоти сифатсизлиги учун савдо ташкилотларидан тез-тез қайтган бўлса, 1987 йили фойда олиш плани икки ҳисса ошириб адо этилди. Айни пайтда коллектив жамғармаси 3,5 миллион сўмдан ошиб кетди. Унинг 80 проценти бевосита чиннисозлар ихтиёрида. Маблағ коллектив эҳтиёжлари учун сарфланмоқда. Бу — тўла хўжалик ҳисобига ўтиб ишлашнинг дастлабки самараси. Олинган фойданинг бир қисми уй-жой, маданий-маиший объектлар қуриш, ёрдамчи хўжалик ишини жонлантириш, умуман ишчи омилини ривожлантиришга сарфланяпти.

Корхона коммунистлари шу йил бошида Бутуниттифоқ партия конференцияси шарафига «Янги техникани бошқаришни тез ўрганамиз!» шиори остида ташаббус бошладилар. Ташаббус издошлари кўпайиб борди.

Ҳа, қайта қуриш, туб иқтисодий ислоҳот чиннисозлар даврасида кенг қувватланмоқда. Латиф Зарипов ва Владимир Цагородцев, Давлат Ўрозов ва Михаил Бойшук, Алексей Камхен ва Евгений Конев сингари моҳир монтажчилар, пардозловчилар корхонани қуришда жасорат кўрсатган бўлсалар, уларнинг бунёдкорлик эстафетасини қолиплаш цехи комсомол ёшлар бригадаси бошлиғи Лилия Кульманова, чиннига гул босувчи рассом Розия Ашурмамадова, инженер Баҳодир Илёсов ва қолиплаш цехи бошлиғи Фердинанд Минулинлар садоқат билан давом эттиришяпти, қайта қуриш самарадорлигини оширишга баракали ҳисса қўшмоқдалар.

Биз чинни заводини дўстлик корхонаси дейишни хуш кўрамиз. Сабаб? Мамлакатимизда, ГДРда, Чехословакияда тайёрланган замонавий станок ва приборларни кеча пахтакор, чорвадор бўлган маҳаллий ёшлар маҳорат билан ишлатаётирлар. Бу жуда қувончли, албатта. Заводни оёққа турғазган собиқ завод директори тошкентлик инженер Қ. Тожиев, Қувасойдан келган цех бошлиғи Эргашжон Сатторовнинг номларини бу ерда ҳали-ҳали ҳурмат билан тилга олишади. Қўшни Сурхондарё областининг Сариосиё ва Денов районларидан келиб ишлаётганлар ҳам Тожикистон тамғаси босилган чинни буюмлар ясашда баҳоли-қудрат ҳисса қўшаётганликларидан мамнун.

Қисқаси, ҳар бир чинни буюмда дўстлик зарраси мужассам, дейишимиз бежиз эмас. Тожикистон чиннисида РСФСР ва Украинадаги дўстларимизнинг ҳам муносиб улуши бор. Чинни учун зарур хом ашё (оқ ва қора лой бўёғи)ни Украинанинг Просяновск шаҳридаги кон ишчилари етказиб беришяпти. Мазкур корхонани оталиққа олган ленинградлик чиннисоз усталар бу ерда маҳаллий кадрлар билан ёнма-ён ишлаб, маҳсулот сифатини оширишдаги катта тажрибаларини ўргатмоқдалар.

Тожикистон чиннисозлари Тошкент ва Самарқанддаги ҳамкасблари тажрибаларини ўрганишни ҳам анъана қилиб олганлар. Бундай дўстлик мадади буюмлар харидоргир бўлишида ҳал қилувчи роль ўйнаяпти.

Жамолиддин ТОШМАТОВ,
«Совет Тожикистони» газетасининг бўлим мудири.

• ҚАРДОШ ТОЖИКИСТОНДАН ХАТ

• *Диққат: долзарб масала*

РЎЙХАТГА ОЛИШ ИШ БОШЛАМОҚДА

...Агар аҳолини рўйхатга олиш шу кунларда бошланадиган бўлса, Тошкент кўчаларида ҳисобчи учун жуда қийин бўларди Чунки номер қўйилмаган уйларда яшовчилар билан шошилинч равишда танишишга тўғри келарди. Бунинг устига баъзи уйларга икки хил номер ҳам қўйилган..

Аммо одамларнинг адреси аниқ бўлиши фақат ҳисобчи учун зарурми? Ҳар куни ишимиз тушиб турадиган почтальон, врач ва ҳатто ўт ўчирувчиларга уйларнинг номери аниқ бўлиши зарур эмасми? Ахир бемор «тез ёрдам» машинаси келишини кутиб ётганида бу машина номлари ноаниқ тор кўчаларда адашиб юриши мумкин.

Шунинг учун ҳам Бутуниттифоқ аҳолини рўйхатга олишдан миннатдор бўлиш керак. У ҳозирнинг ўзидаёқ «ишламоқда». Бунинг устига у фақат ўз манфаатини эмас, балки умумий тартиб ўрнатишни кўзламоқда. Мувaққат органлар — «Бутуниттифоқ анкетаси»ни ўтказишга кўмаклашиш комиссиялари рўйхатга олиш муваффақиятини олдиндан гарантиялашга интилиб, бошқа нуфузли ташкилотлар ва муассасаларнинг вазифаларини ҳам ўз зиммасига олмоқда. Республика комиссиясининг навбатдаги мажлиси эса кўнгилсиз фикрни уйғотди: аҳолини рўйхатга олиш арафасида ундан ҳам оғирроқ иш — камчиликлар, нуқсонлар, баъзан эса очиқдан-очиқ бемаънигарчиликлар «рўйхатга олинмоқда».

Бунинг устига айрим нуқсонлар ҳақида такрор-такрор гапирилмоқда. Чунончи, Бекобод металлургия заводи кўчаларнинг номини, уйларнинг номерини ёзиш учун темир тахтачилар етказиб беришни барбод қилмоқда. Зарур ҳамма нарсага эга бўлган бу қудратли корхона биринчидан бешинчигача бўлган номер белгиларининг кичик бир туркуминигина тайёрлаб берди. Бу номерлар тор кўчагагина етиши мумкин, катта кўчаларга қандай етказса бўлади? Наҳотки уйларнинг номерини бўёқ солинган пақир кўтариб ёзиб чиқишга тўғри келса? «Союзучётиздат» Ўзбекистон бўлими ҳам аҳолини рўйхатга олиш ҳужжатларини ўзбек ва қорақалпоқ тилларида босиб чиқаришга эндигина киришди.. Хуллас, катта-кичик ишларда ҳам картография материалида ҳам камчиликлар жуда кўп.

Бу ҳақда алоҳида гапириб ўтиш керак. Чунки республика пойтахтининг ўзида ҳам ҳали кўп нарсани равшанлантириш керак. Масалан, шаҳар атрофи районларидаги бир қанча қишлоқлар Тошкент составига ўтказилгандан кейин шаҳар чегараси аниқ белгиланган эмас — бинобарин, бир неча минг киши ҳозир шаҳарда турадими ёки қишлоқда турадими, деган анкетадаги саволга аниқ жавоб беролмайди. Тошкентнинг ўзида ҳам текширишлардан бирида ТашГИПТИ томонидан тузилган янги схемада аллақачон бузиб ташланган 3600 та уй «сақланиб қолганлиги», аммо мавжуд 2 мингта уй бу схемага киритилмаганлиги аниқланди.

Бундай чалкашликка пойтахт областида ҳам, Андижон, Сурхондарё, Навоий областларида ҳам — қаерда текшириш ўтказилган бўлса, ўша жойларнинг деярли ҳаммасида дуч келинди. Аммо шундай савол туғилади. Фақат аҳолини рўйхатга олиш манфаатларини кўзлаб ана шундай чалкашликларни аниқлаш ва уларни тартибга солиш керакми? Наҳотки бу иш Статистика давлат комитетига ҳаммадан кўпроқ зарур бўлса? Маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари нима учун бу иш билан доимий шуғулланмаяпти? Ахир гап оддий тартиб ва маданият тўғрисида бормоқда. Ҳар бир шаҳар, ҳар бир қишлоқда тегишли тартиб ва маданият ўрнатилса, аҳолини рўйхатга олиш ҳозиргидагидек жуда мураккаб ишга айланмаган бўларди.

Давлатга кооперативларга, хусусий кишиларга қарашли уйлар тўғрисидаги маълумотларнинг тўғрилиги ҳам шубҳа туғдирмоқда. Статистика ходимлари уй-жой бошқармалари, уй-жойлардан фойдаланиш идоралари, қишлоқ Советлари дафтарларида чалкашликка дуч келиб, уйларни ёппасига айланиб чиқишга мажбур бўлдилар. Шугина эмас, ўша статистика ходимлари аҳоли пунктлари рўйхатини тузаётиб, 79 та қишлоқ юридик жиҳатдан расмийлаштирилмаганига эътиборни қаратдилар.. Буларнинг ҳаммасини эса кечикиб бўлса ҳам аҳолини рўйхатга олиш планини тузиш, асосий ҳужжатларни тайёрлаш чоғида ҳисобга олишга тўғри келади.

Аҳоли пунктининг қандай тусдалигини равшанлаштириб, унинг чегараларини белгилаб, уйларни ҳисоблаб чиққандан кейин ҳам аҳоли сонини ҳисобга олиш аниқ бўлишига кафолат беролмаймиз. Масалан, Тошкентда ҳисоб-китоб маълумотлари билан саралаб ўтказилган текшириш маълумотлари ўртасида катта тафовут борлиги аниқланди. Самарқанд, Андижон, Навоий, Сирдарё областларида ҳам аҳвол шундай. Чунки шаҳар ва қишлоқ аҳолисининг миграцияси, оилавий аҳволдаги ўзгаришлар, армияга чақирилиш, ўқишга кетиш ўз вақтида, баъзан эса мутлақо ҳисобга олинмайди. Мана бир мисол. Бухорода текшириш ўтказилган куни студентларнинг деярли учдан бир қисми пропискасиз эканлиги аниқланди..

Ўз-ўзидан равшанки, бундай назоратсизлик баъзи бировларга қўл келади, деб тахмин қилинган тақдирда ҳам пропискадан ўтмаганларнинг ҳаммасини ёвуз ниятли кишилар деб бўлмайди. Шунга қарамай, кўпинча паспорт столи ходимларининг ўзлари сусткашлик қилмоқдалар. Хўш, айтингчи, болаларда нима гуноҳ, Ахир 1986 ва 1987 йилда туғилган юзлаб болалар пропискадан ўтказилмаган. Уларнинг ота-оналари болалар поликлиникасида рўйхатга олинмаган фарзандлари учун врачни чақиришга тўғри келгандагина афсус қилиб қоладилар.

Шу ўринда паспорт режимига риоя қилиш энг аввало гражданларнинг ўзлари учун зарур эканлигини таъкидлаб ўтиш керак.

Аҳолининг сони ва характери, шаҳар ва қишлоқдаги, микрорайон ва маҳалладаги, ҳар бир уйдаги вазиятни аниқ тасаввур қилмай туриб турли-туман хизмат кўрсатишни, шошилинч ёрдам беришни, меҳнатга жойлаштиришни таъминлаб бўлмайди.

Бундай маълумотлар бўлмаса, маҳаллий Советлар, медицина муассасалари, савдо, коммунал хўжалик ташкилотлари ва бошқа ташкилотлар экономикани, социал соҳани ривожлантиришни асосли равишда планлаштира олмайдилар. Бу хусусда баҳслашишга ҳеч қандай ҳожат йўқ, ҳаракат қилиш учун алоҳида рухсат ҳам талаб этилмайди.

Шунга қарамасдан эслатмай, қаттиқ талаб қилмай бўлмаяпти. Чунки бюрократ гражданларга ва давлатга ёрдам бериш учун ўзига мақбул бўлган фаолиятсизликдан воз кеча олмайди. Чунончи, Уй-жой ва коммунал хўжалиги министрлигининг органлари уларда яшовчилар пухта ҳисобга олинмаганлиги туфайли сув, иссиқлик ва бошқа хизматлар учун тўловларни неча минг сўмлаб кам олмоқдалар.

...Ана шулар ҳақида республика комиссиясининг мажлисида омилкорлик билан гапирилди: комиссия составида тартиб ўрнатиши лозим бўлган ўша министрликлар ва идораларнинг нуфузли вакиллари бор. Улар бир жойга тўпланиб вазиятни аниқ тасаввур қилаётган ва биргаликда ҳаракат қилишни ўрганаётган бўлсалар ажаб эмас.

Шуни ҳам таъкидлаб ўтишни истаймиз: бу ерда таъналар билан биргаликда чинакам ўз-ўзини танқид ҳам бўлди, комиссиянинг бир қанча аъзолари эса амалий истаклар ва маслаҳатлар бердилар, ўз мулоҳазаларини, тажрибаларини ўртоқлашдилар. Бўлажак Бутуниттифоқ аҳолини рўйхатга олиш муносабати билан тузилган мувaққат орган мажлисидаги хулосалар, мулоҳазалар, таклифлар тегишли идораларнинг кундалик фаолиятида ўз ифодасини топади, деб ишонгимиз келади,

Ҳозирча эса рўйхатга олиш тўла ва аниқ бўлишини гарантиялайдиган барча тадбирларнинг бажарилишини тезлаштириш керак. Ўйлаб ўтиришга вақт йўқ. Чунки шу йил куздаёқ Ўзбекистоннинг бориш қийин бўлган бир қанча районларида аҳоли рўйхатга олинади. Ишнинг ана шундай бошланиши ғоят муҳим бўлиб, у келгуси йилнинг январига белгиланган асосий рўйхатга олиш ишларига ўзига хос машқ бўлади. Олтмиш мингга яқин ҳисобчи — коллектив анкетамизни тузувчи кўнгиллилар бутун бир армияси иштирок этадиган бу тадбирнинг муваффақиятини фақат ҳар томонлама пухта тайёргарликкина таъминлай олади.

* * *

1989 йилда аҳолини Бутуниттифоқ рўйхатга олишга кўмаклашувчи республика комиссиясининг мажлисини шу комиссия раиси, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари В. Н. Огарок олиб борди.

Е. ЕФИМОВ,
ЎзТАГ шарҳловчиси.

• *Санъат оламида*

БИРИНЧИ МУКОФОТ— «МАЙСАРАНИНГ ИШИ»ГА

Олмаотадан хушхабар

Қозоғистон пойтахти — Олмаотада бошланган «Наврўз» театр фестивали ниҳоясига етди. Машҳур совет санъаткори Т. Чхеидзе раҳбарлигидаги нуфузли жюри Ўзбекистондан борган бадиий коллектив — «Ёш гвардия» драма театрининг «Майсаранинг иши» спектаклига биринчи мукофотни берди. Мукофотни топшириш маросимида СССР Театр арбоблари союзи правлениесининг раиси, СССР халқ артисти, Ленин мукофоти лауреати Кирилл Лавров иштирок этиб, коллективни ажойиб ютуқ билан қизғин табриклади.

Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий асари асосида ишланган бу спектакль ҳақиқатдан ҳам «Ёш гвардия» театри коллективининг энг яхши ишидир. Асар муваффақиятида саҳналаштирувчи режиссёр, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби Баҳодир Йўлдошевнинг хизмати катта. У пьесани ғоятда оригинал саҳналаштирган эди. Ролларни ижро этишга дадиллик билан иқтидорли ёшларни жалб этди. Талқиннинг халқчил чиқишига эришди. У билан ҳамнафасликда ишлаган рассом, СССР Давлат мукофоти лауреати Георгий Брим асар мазмунидан келиб чиқиб, мароқли безаклар ишлади.

Мана, асар республика доирасидан ташқарида ҳам тилга тушди. Ўзбекистон Театр арбоблари союзи правлениеси спектаклни масъулиятли фестивалга тавсия этиб, тўғри иш қилди.

Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари кинофестивали Тошкент-88

ЙЎЛЛАР ТУРЛИ БЎЛСАДА...

Тошкент халқаро кинофестивалида Осиё қитъаси мамлакатлари ҳамма вақт актив қатнашиб келадилар. Кўп ва энг яхши фильмларни биринчи бўлиб Тошкент экранига тавсия этганлар ҳам худди шу мамлакатлардир. Тинчлик, социал тараққиёт ва халқлар озодлиги учун кураш мавзуида осиёлик киночилар йилдан-йилга кўплаб асарлар экранлаштирмоқдалар.

Халқаро фестиваль кунлари республикамиз пойтахтига энг катта делегациялар Ҳиндистон ва Япониядан келади. Бу мамлакатларда ҳам турли қитъалар вакиллари иштирок этадиган, фильмлари намойиш этиладиган киноанжуманлар муттасил ўтиб турибди, экран санъати ҳақида мунозаралар уюштирилмоқда. Японияда йилига уч юздан ортиқ, Ҳиндистонда эса мингга яқин бадиий фильм ишлаб чиқарилади. Икки кинематография ўртасида муштаракликлар излайдиган бўлсак, илғор бадиий оқимлар вакиллари миллий анъаналарни кино нуқтаи назаридан ўзлаштиришда якдил эканлигини кўрамиз. Мринал Сен ва Кането Синдо, Сатьяджит Рей ҳамда Акира Куросава каби режиссёрлар ижодида икки халқ маданиятининг анъаналари ёркин давом этяпти. Комаки Курихара, Наргис, Радж Капур каби машҳур ижрочилар эса совет санъаткорлари билан ҳамкорликда ишлаб, «Москва — севгим менинг», «Уч денгиз оша», «Менинг исмим масхарабоз» фильмларида янада довруғ таратди.

Бундай асарлар Тошкент халқаро экранида ҳам шуҳрат қозоняпти. Умуман Ҳиндистон ва Япония кинематографияларида ижтимоий мавзуни янада чуқурроқ ёритиш йўлларини излаётган, продюссерлар билан дўстона, принципиал баҳслашиб, яқиндан тил топишиб ишлаётган санъаткорлар кам эмас. Бу — факт. Лекин шу билан бирга бу икки кинематографияда кўпдан-кўп саёз, мелодраматик асарлар ҳам яратилмоқда. Япония ҳамда Ҳиндистон ҳаётида жиддий муаммолар ҳал этилмаган даврда жамоатчилик эътиборини енгил-елпи, олди-қочди воқеаларга, фильмларга қаратиш тўғримикин? Японияда реакцион доираларнинг қора ниятлари, Ҳиндистонда иқтисодий масалалар, хотин-қизларнинг ижтимоий ҳаёти билан боғлиқ муаммолар ҳали кўп экан, буларни тугатиш ишига киночилар ҳам актив ҳисса қўшишлари, яъни томошабин диққатини долзарб мавзуга жалб этишлари мумкин эди.

Тошкент учрашувларининг кейингиларида Хитой кинематографияси делегацияси ҳам қатнашмоқда. Унинг тараққиёт босқичларига назар ташласак, оғир дамлар ҳам бўлганини, янги шакллар, образли воситалар излаш яхши самара берган йилларни ҳам кўрамиз. Хусусан, сўнгги икки-уч йил ичида бир қатор эсда қоладиган картиналар яратилди. Масалан, мамлакат бадиий маданиятида воқеа бўлган «Гўзаллик салони» фильмида ҳозирги Хитой учун характерли бўлган муаммолар дадиллик билан ишонарли акс эттирилди. «Сочи оқарган қиз» (режиссёрлар Шуй Хуа, Ван Бинь) фильми билан эллигинчи йиллардаёқ совет томошабинларининг меҳру-муҳаббатини қозонган Хитой кинематографиясидан бу галги учрашувда ҳам янги ҳаётий ленталар кутяпмиз. Шу ўринда бир фактни таъкидлаб ўтмоқчимиз. Хитой киноси ўз вақтида «маданий революция» инкор этган анъаналарга қайта мурожаат этмоқда, ўтмишнинг энг яхши тажрибаларига амал қилиб изланяпти.

Араб мамлакатлари кинематографиясидаги сюжет қурилишлари, образлар талқини юксак савияда бўлмаса-да, ҳар ҳолда характерлидир. Шу боисдан кино мухлисларининг маълум қисмида мунтазам қизиқиш уйғотиб келмоқда. Мисол учун «Тунги қоровул» (режиссёр Х. Шауки) фильми Ироқ кинематографияси оддий ишчининг маънавий дунёсини экранда янги бўёқлар билан тасвирлашга интилаётганини кўрсатди. Муҳим ижтимоий мавзуни ёритган «Кафр Қосим» (режиссёр Б. Алавий) лентаси эса араб киносининг катта имкониятларидан далолат берди. Асар Москва фестивалининг махсус совринига сазовор бўлди ва Сурия кинематографиясининг халқаро майдондаги шуҳратини оширди.

Ўзининг миллий адабиёти намуналари қаторида В. Шекспир, В. Гюго, Л. Толстой асарларини ҳам экран тилига дадил кўчирган машҳур Миср киносининг бой тажрибасидан эндиликда барча араб мамлакатлари кинематографиялари баҳраманд бўлаётир. Режиссёр Юсуф Шахиннинг «Нилдаги кишилар», «Нечук Александрия» фильмлари Миср киносидаги изланишларга аниқ тавсиф беради.

Мазкур фактларни эътироф қилар эканмиз, бу қўҳна ўлкага Ғарбий Европадан фикран саёз, эстетик шакл жиҳатдан бир-бирига ўхшаш фильмларнинг кўплаб келтирилиши томошабин дидига салбий таъсир этибгина қолмай, балки, Миср киносининг ғоявий-бадиий йўналишига ҳам таъсир кўрсатаётганлигини айтиб ўтмоқчимиз. Шунинг учун ҳам Миср киноси арбоблари Москва ва Тошкент анжуманларида фаол иштирок этишларидан, мафкуравий курашда экран санъати тутиши зарур бўлган ўрин ҳақидаги мунозараларда ўз фикр-мулоҳазаларини айтишларидан умидвормиз. Зеро, шаҳримизда анжуман кунлари ўтаётган ижодий баҳслар ҳамиша кино сиёсий курашдан четда тура олмаслигини рўй-рост айтиш билан якунланмоқда.

Тошкент халқаро кинофестивалида мунтазам актив қатнашиб келаётганлар қаторида туркиялик экран санъати усталари ҳам бор. Бу кинематография ўзининг ранг-баранг репертуари, моҳир режиссёрлари, актёр ва актрисалари билан довруғ таратганди. Унинг «Оловли либос» (режиссёр М. Эртугрул), «Миллат уйғонмоқда» (ўша режиссёр раҳбарлигида суратга олинган «Қайноқ ер» (режиссёр Ф. Туна) каби ажойиб намуналари яратилдики, бу асарлар эндиликда дунё экранларида кўрсатилмоқда.

Туркия киноси ҳақида гапирганда бир нарсани таъкидлаб ўтишга тўғри келади. Гап шундаки, Туркия мавзуида хорижий санъаткорлар суратга олган, шунингдек, турк киночиларининг ўзга мамлакатлардаги ҳамкасблари билан ҳамкорликда ишлаган фильмлар анчагина. Режиссёр Ф. Туна таъкидлашича, бундай яқинлик ва ўзаро ижодий алоқалар миллий кинематография равнақида ўзига хос роль ўйнамоқда. Совет режиссёри Э. Шубнинг «Туркия юксалишда», С. Юткевичнинг «Анқара — Туркия юраги» картиналари мамлакатнинг ўз студияларида яратилгандек севиб томоша қилинади. Режиссёр А. Иброҳимов Нозим Ҳикмат асари асосида «Севгим менинг, қайғум менинг» бадиий фильмини экранлаштирди. Бу асар Совет — Туркия ижодий ҳамкорлигининг яхши самарасидир.

Атиф Йилмаз, Тюркан Шорай сингари турк кинематографчилари Тошкент кинофестивалининг деярли барчасида иштирок этиб келаётир. Ана шу ижодий сафарлар пайтида Чингиз Айтматовнинг «Сарвқомат дилбарим» қиссасини экранлаштириш ҳақида келишиб олинганини яхши биламиз. «Қизил дуррача» номи билан экранларга чиққан бу фильм машҳур адабий асарни муносиб акс эттирганлиги билан диққатга сазовор.

Туркия кинематографиясининг кейинги йилларда яратилган яхши намуналари орасида «Азиз Несин — замонамиз Хўжа Насриддини», «Таъқиб», «Сафранбулда ўтган дамлар» картиналари бор. Бу киноленталар ёш томошабинларга адабиёт арбоблари, азиз диёр ҳақида чуқур тушунчалар беради.

Лекин ҳозирги замон Туркия кинематографиясида ҳам катта пул йиғиш мақсадида экранлаштирилаётган фильмлар ҳамон учраб турибди. Бу ерда турли оқимлар кураши давом этяпти. Коммерция тарафдорларининг интилишлари пасайиш ўрнига, аксинча, активлашаётганини таъкидлаб ўтмоқчимиз.

Осиё киносининг бугунги қиёфаси ранг-баранг. Олтмишинчи йилларда ўзининг мустақил йўлига чиқа бошлаган, саксонинчи йилларга келиб эсда қоладиган намуналарини яратган афғон кинематографиясининг изланишлари эътиборга моликдир. Етмишинчи йилларнинг бошида қисқа метражли фильмларини суратга олган Яман Халқ Демократик Республикасида кино санъатига алоҳида аҳамият берилмоқда.

Ҳозирга қадар ўтган тўққизта кинофестивалда Осиё мамлакатлари бир-биридан мароқли фильмлар билан иштирок этиб, тинчлик, социал тараққиёт ва халқлар озодлиги учун кураш мавзуидаги картиналарни кўпайтириш, уларнинг сифатини янада ошириш ишига муносиб ҳисса қўшди. Ишончимиз комилки, бу галги учрашувда ҳам Осиё киноси ўзининг бугунги даражасини, қиёфасини ёркин намойиш этади.

Ҳамидулла АКБАРОВ,
киношунос.

• ДУНЁ ВОҚЕАЛАРИ: хабарлар, фактлар, шарҳлар

Жаҳон табрикламоқда

ДЕҲЛИ. «Совет қўшинлари бўлинмаларининг Афғонистондан чиқиб кетаётганлиги, — деб ёзади Ҳиндистонда чиқадиган «Фри пресс Жорнэл» газетаси, — совет дипломатиясида янги давр бошланганлигидан дарак берди, бу давр олдинги даврдан шу қадар туб фарқ қиладики, жаҳон унинг аҳамиятини тўла англаб етиши учун маълум вақт ўтиши зарур. Бутун дунё СССРнинг чинакам тинчликсеварлигига яна бир бор ишонч ҳосил қилди».

●

НЬЮ-ЙОРК. Коннектикут штатининг Брижпорт университети философия профессори Говард Парсонс совет қўшинларини Афғонистондан олиб чиқиб кетиш бошланганлигини «халқаро муаммоларни амалий ҳал этишнинг муҳим намунаси» — деб атади, ТАСС мухбири билан суҳбатда. У СССРнинг зўр бериб куч-ғайрат сарфлаши туфайлигина ана шундай қадам қўйишга имконият туғилганлигини таъкидлаб ўтди. Ҳарбий бўлинмаларни аниқ графикка мувофиқ олиб чиқиб кетишнинг бошланганлиги халқаро майдонда Совет Иттифоқига ишончни мустаҳкамлайди, Совет Иттифоқининг Женевада эришилган битимларга қатъий амал қилаётганлигидан далолат беради.

●

АФИНА. Афғонистондан Совет қўшинларининг чекланган қисмларини олиб чиқиб кетишни ва Афғонистон теварагидаги аҳволни сиёсий йўл билан бартараф этишни кўзда тутувчи Женева битимлари дунёдаги бошқа можароли вазиятларни ҳал этиш чоғида намуна бўлиб хизмат қилиши мумкин, деди бу ерда Греция ҳукуматининг расмий вакили Я. Рубатис. Греция бу муҳим битимларни табриклади.

(ТАСС).

УЛАР АФҒОНИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ ҚИЛИШГАН

ДИЛКАШ СУҲБАТЛАР ДЕБОЧАСИ

Советлар диёри қўшни Афғонистон Республикасида жанглар оташидан ўтган интернационалчи жангчиларини самимий кутиб олаётир. Улар Саур инқилобининг ғалабаларини ҳимоя қилишда Афғонистон халқига ёрдам беришдек юксак вазифани шараф билан адо этдилар. Совет интернационалчи жангчилари КПСС Марказий Комитетининг Мурожаатномасини самимий қабул қилиб олдилар. Улар оилалар қувончига шерик бўлишаётир. Дилкаш суҳбатларнинг дебочалари бўлиб ўтаётир.

Улуғ Ватан уруши қатнашчиси тошкентлик Аҳмаджон ака хонадонида хурсандчилик. Оила аъзоси Валижон Алимов жанговар дўстлари сафида туриб ўз ватанпарварлик бурчини адо этди. Ота ва фарзанд суҳбати узоқ бўлди. Чунки, уларнинг иккиси ҳаёти ҳам жанговар воқеаларга бой.

В. Алимов ҳарбий хизматга чақирилганида Тошкент политехника институтида таълим оларди. Жанговар хизматдан қайтди. Ҳозир дўстлар даврасида совет жангчиларининг жасоратини ҳикоя қилиб бераётир.

Алишер Ўлмасов қадрдон дўстлари сингари ўз хонадонига қайтди. «Жанговар хизматлари учун» медали билан мукофотланди. У Физкультура институтининг талабаси, қиличбозлик бўйича спорт мастерлигига номзод.

Суратларда: 1. Аҳмаджон ака Валижон Алимов билан суҳбатда. 2. Даврон Ўлмасов акаси Алишернинг илк сўзларини мароқ билан тингламоқда.

В. МОЛГАЧЕВ ва Р. ШАРИПОВ фотолари.

НУФУС: ЖАҲОН АҲОЛИСИ КЎПАЙМОҚДА

Планетамиз аҳолиси ҳар минутда 150 киши, кунига 220.000 киши, бир йилда эса 80 миллиондан зиёд киши кўпаймоқда. Шу аср охирига бориб ер юзида тахминан 6,1 миллиард киши яшайди. БМТ Нуфус соҳасидаги фаолияти фондининг Нью-Йоркда тарқатилган йиллик докладида шу маълумотлар келтирилган.

Докладда аҳолининг асосий ўсиши ривожланаётган мамлакатлар ҳиссасига тўғри келиши қайд этилади, шунингдек планетамизда шаҳарликларнинг кўпайиш суръатлари кучайиб бораётганлиги таъкидланади. Агар ҳозирги тенденциялар сақланиб қолса, аср охирига бориб ер юзи аҳолисининг ярми шаҳарларда яшайдиган бўлади, Бунда шу аҳолининг 20 проценти 4 миллион ва ундан кўпроқ киши яшайдиган жуда катта шаҳарларда истиқомат қилади.

ҲИНДИСТОН: ТЕРРОРЧИЛАР ТАСЛИМ БЎЛДИ

Амрит сардаги Олтин қуббали ибодатхона комплексига кириб олган террорчилар 19 майда қуролларини ташлаб маъмурларга таслим бўлдилар. Комплекс территорияси экстремистлардан батамом тозаланди. Уч бандит ўзини ўзи ўлдирган, яна икки киши қочиб қолишга уринган-у, лекин хавфсизлик кучлари составидаги мерганлар уларни ер тишлатганлар. Бундан аввал Ҳиндистон хавфсизлик кучлари кўрган қатъий ҳаракатлар натижасида комплекс территориясида бўлган 170 нафардан кўп террорчи таслим бўлганди.

ИҚТИСОДИЙ ТАНГЛИК САБАБИ

Кейинги беш йил ичида Лотин Америкаси мамлакатлари ташқи қарз ва унинг процентларини узишга 150 миллиард долларга яқин пул тўлади. Лотин Америкаси иқтисодий ва социал планлаштириш институти раҳбарларидан бири Хуан Мартин Мексиканинг НОТИМЕКС агентлиги мухбири билан суҳбатда шуни айтди. Регион давлатларининг 412 миллиард доллардан ошиб кетган ташқи қарз проблемаси Лотин Америкаси мамлакатларида иқтисодий танглик янада кескинлашувига олиб бормоқда, катта-катта социал муаммолар келтириб чиқариши мумкин, деб таъкидлади у.

«ЭРКИН ДУНЁ» ҚИЁФАСИ: СОХТА ДИПЛОМЛАР

АҚШда университетлар ва бошқа олий ўқув юртларининг дипломлари сотиб олиниши билан боғлиқ тергов ишлари Венесуэлада бошланиб кетди. «Насиональ» газетасининг хабар беришича, тергов америкалик маъмурлар иштирокида олиб борилмоқда. Американинг Флорида, Аризона штатлари ва бошқа штатларида кўпдан-кўп «диплом фабрикалари» ишлаб турибди. Улар пул бўлса ҳар қандай ихтисослик бўйича олий мактабларни битирганлик ҳақидаги гувоҳномаларни тайёрлаб бераверадилар. Қўшимча ҳақ тўланса, бундай ҳужжатни ҳатто почта орқали ҳам буюриб олиш мумкин.

(ТАСС).

АҚШ: КАРЛУЧЧИ БУЙРУҒИ?

АҚШ мудофаа министри Фрэнк Карлуччи биринчи зарба уришга мўлжалланган қитъалараро МХ баллистик ракеталарини темир йўл платформаларидан учириш системасини яратишга доир кенг миқёсли ишларни бошлаб юбориш тўғрисида буйруқ берди.

Буйруққа мувофиқ, дейилади Пентагоннинг чоршанба куни тарқатилган баёнотида, АҚШ ҳарбий-ҳаво кучлари 329 миллион долларлик шу ишларни ўтказиш тўғрисидаги шартномаларни ўзининг икки пудратчиси ўртасида тақсимлади.

(ТАСС).

• *«Совет Ўзбекистони»га жавоб берадилар*

ҚАТТИҚ ВИГОВОР БЕРИЛДИ

Ховос районидаги «СССР 60 йиллиги» ёрдамчи хўжалик ишчиси А. Аҳмедов редакциямизга йўллаган хатида мазкур хўжаликда ер талон-торож қилинаётганлиги, техника ва ўғитлардан нотўғри фойдаланилаётганлиги тўғрисида ёзган эди.

Ушбу мактуб юзасидан текшириш ўтказган СИРДАРЁ ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИдан шундай мазмунда расмий жавоб олинди:

— «Ташсельмаш» заводининг «СССР 60 йиллиги» ёрдамчи хўжалиги ишчиси А. Аҳмедовнинг аризасида кўрсатилган маълумотлар область партия комитетида кўриб чиқилди. Унда келтирилган мисоллар тўғри. Директор томонидан меҳнат қонунининг бузилиши фактлари тасдиқланди.

Ховос район партия комитети бюроси қарорига кўра, якка тартибда томорқа учун ер тақсимлашда, қишлоқ хўжалик техникасидан ва минерал ўғитлардан фойдаланишда назоратсизликка ва совуққонликка йўл қўйганлиги, меҳнат қонунини бузганлиги учун КПСС аъзоси, ёрдамчи хўжалик директори Х. Норбоевга ҳисоб карточкасига ёзиш шарти билан қаттиқ виговор берилди.

Якка тартибда томорқа учун ер участкаси тақсимлашда назоратсизликка йўл қўйганлиги ҳамда шахсий нокамтарлик кўрсатганлиги учун КПСС аъзоси, хўжалик бош экономисти А. Холбоевга ҳисоб карточкасига ёзиш шарти билан қаттиқ виговор эълон қилинди.

Ховос район партия комитетига «Ташсельмаш» заводи маъмурияти билан биргаликда уларнинг эгаллаб турган лавозимларида қолиш-қолмаслик масаласини кўриб чиқиш таклиф этилди.

А. Аҳмедов ишга қайта тикланди.

• *Йўловчи, транспорт ва ҳайдовчи*

Шаҳар бўйлаб бир соат

Йўллар шаҳарнинг қон томирлари. Ҳар куни юз минглаб турли маркадаги автомобиллар шаҳарнинг у бурчагидан бу бурчагига йўл олади. Одамлар кундалик ташвишлар оғушида турли манзилларга интилишади.

Тошкент шаҳрининг Карл Маркс кўчасидамиз. Ҳайвонот боғи томондан қатнов ман этилган белгига қарши 65-93 ТНА автоклуби бамайлихотир келяпти. Ҳайдовчи дастлаб светофорнинг қизил чироғига парво ҳам қилмайди. Инспекторнинг ҳуштагини эса «эшитмайди». Кетидан йўлга тушдик. Кўп ўтмай у қўш линияли йўлни кесиб иккинчи марта ҳаракат қоидасини бузди.

Ҳайдовчи Баходир Миралимов Куйбишев район маданият уйига қарашли машинани бошқаради. Суҳбат чоғида унинг йўл варақаси тўла тўлдирилмаганлиги, автомобиль спидометри ишламаслиги ва техник камчиликлари борлиги аниқланди.

Содиқжон Бадалов — Тошкент трактор заводи олдидаги бозорнинг директори. Ҳайдовчи С. Бадалов ҳам бир йўла бир жойнинг ўзида тўрт марта йўл қоидасини бузди. Йўловчилар ўтадиган йўлни тўсиб қўйиб, чапга бурилишга ҳозирлик кўраётган Содиқжон милиция инспекторини кўргач машинани тўғрига ҳайдади. Суҳбат чоғида шахсий автомашинаси икки йилдан буён техника кўригидан ўтказилмаганлиги аён бўлди. Бир хилдаги қоидаларни бузганлиги учун олдин ҳам икки марта огоҳлантирилган экан.

Шаҳар бўйлаб унчалик кўп юрмадик. Қисқа фурсатда ҳар бир кўчада, ҳар бир муюлишда турли хилдаги тартиб бузарларни учратдик. Улар баъзан ишга шошилишаётганликларини, баъзан эса «билмай қолганликлари»ни баҳона қилишарди. Аммо ана шундай тартибсизлик фожиаларга сабаб бўлиши мумкин.

Тошкентнинг, серқатнов кўркам ва обод кўчалари доимо гавжум. Ана шундай гавжумликда ҳушёрлик, ўз машинасининг техник шайлигини доимо таъминлаб туриш ҳар бир ҳайдовчининг асосий вазифаси бўлиши керак. Биз суҳбатда бўлган юк ташиш тресги 143-автобазасига қарашли 75—25 ТНА автомашинасининг ҳайдовчиси Анатолий Калугин, 1-клиник касалхонага қарашли Б-34-53 ТН машинасининг ҳайдовчиси Валерий Михайлов, Киров район ёнғиндан сақлаш бўлимига қарашли 65-33 ТНЛ юк машинасининг ҳайдовчиси Владимир Абдураҳмонов ва бошқалар йўл қоидасини қўпол равишда бузганларининг гувоҳи бўлдик. Улар бошқараётган машиналарнинг аксариятида техник жиҳатдан камчиликлар мавжуд. Носоз машиналарни эса тап тортмай шаҳарнинг гавжум кўчаларида ҳайдаб юришибди.

Икки оғиз йўловчилар ҳақида. Шаҳримизнинг энг серқатнов кўчалари туташган, катта-катта бекатлар жойлашган жойларда йўловчилар учун ҳамма хавфсизлик таъмин этилган, ер ости йўллари қурилган. Айримлар эса ўз ҳаётини хавф остида қолдириб яқин йўлни афзал кўришади. Натижада машиналар орасидан катта йўлнинг у томонидан бу томонига бамайлихотир ўтишади. Бунда ҳам ўзларининг ҳаётларини хавф остида қолдиришади, ҳам ҳайдовчиларнинг хаёлини чалғитишади. Натижада машиналарнинг тўқнашувига сабаб бўлишади. Зеро, давлат автоинспекцияси идораларининг маълумотларида машиналар аварияси ва ҳар йил бахтсиз ҳодисалар йилдан-йилга кўпайиб бораётганлиги баён этилган. Агар ҳар ким йўл қоидасини бузмаслик масъулиятини ҳис эта олса, ҳар дақиқада тартиб ва интизом билан ҳаракат қилишга кўникма ҳосил қилса, нохуш воқеаларнинг пайи қирқилади. Хоҳ пиёда бўлсин, хоҳ ҳайдовчи — интизомли киши бор жойда бахтсиз ҳодиса юз бермайди. Йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш эса ҳамманинг иши!

М. ТАТАРНИКОВ,
Ўзбекистон ССР Ички ишлар министрлиги ГАИ бошқармасининг инспектори, милиция майори.

Н. ЖЎРАЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

✦ ТАБИИЙ ОФАТ АВЖИГА ЧИҚҚАНДА

ТЕНТАКСОЙ ОҚАДИГАН ЕРДА

Табиат синоптикларнинг об-ҳаво ҳақида берган маълумотларини яна чиппакка чиқарди. Улар сел хавфи ҳақида олдиндан айтган гаплар ўтиб кетгач, Пахтаобод районининг тоғли қишлоқларига балчиқ аралаш кучли сув оқими кела бошлади.

Табиий офат Тентаксой дарёси соҳилларида жойлашган қишлоқларга катта зарар келтирди. Ёз ойлари кечиб ўтса бўладиган дарё ўзанида оқаётган сувнинг баландлиги 2 метрга борарди. Тошқин қўшни Қирғизистонда Тентаксой соҳили бўйлаб қурилган 120 метрлик тўғонни ювиб етди. 3 мингга яқин киши зудлик билан хавфли зонадан кўчирилди.

Сел ўтиб кетиши биланоқ вайрон бўлган уйлар ва фермаларни қайта тиклаш, 17 минг гектар пахта майдонидаги экинларни сақлаш учун минглаб одамлар ишга чиқдилар. Хўжаликлардаги мавжуд барча техника ишга туширилди.

(ЎзТАГ мухбири).
Андижон области.

• *Халқ маорифи: қайта қуриш қандай бормоқда?*

МАКТАБДАГИ МУАММОЛАР

Торгина, печкаси ёқилмаган хонада Норчучук Мустафоева 3-синф ўқувчиларига дарс ўтмоқда. Ичкари хонадан эса муаллима Башорат Умарованинг сўзлари, 1-синф ўқувчиларининг шовқини баралла эшитилади. Ҳаммаси худди шикоят хатида ёзилганидек...

ШИКОЯТ ХАТИ

«Хиромий номли мактабда болаларимизнинг билим олишлари учун шароит жуда ёмон. Мактабнинг Қорабулоқ қишлоғидаги филиалида бошланғич синфлар ўқитилади. Бор-йўғи иккита тор-танқис хона, чиқиш эшиги эса ягона. Ичкари хонадаги ўқувчилар биринчи хона орқали ташқарига чиқишади. Хоналар совуқ. Ўқитувчиларга ҳам қийин. Танаффусни тик оёқда, болаларни назорат қилиб ўтказишади. Ҳатто синф журналини қўядиган жой ҳам йўқ. Аслида бу мактаб асаларичилик совхози ишчисининг уйи бўлиб, қишлоқ Советининг илтимоси билан бир неча ойга ижарага олинган. Қачонгача фарзандларимиз бундай шароитда ўқишади. Келажагимиз эгаларига нега эътибор йўқ?

Ота-оналардан:
С. Ашуров, Н. Эсонова, Ф. Авлоқулов, Р. Раҳимова, П. Жўраев, Г. Ботировлар».

Афсуски, мактабнинг ўзидаги аҳвол ҳам бундан яхши эмас. 284 нафар ўқувчи учун атиги саккизта синфхона мавжуд. Парталар зич жойлаштирилган. Ўқувчини кузатишга ўқитувчининг имкони йўқ. Синфхоналар жиҳозланмаган, кабинет системаси ҳақида гапирмаса ҳам бўлади. Болалар тўлиқ икки сменада ўқитилади. Бундай шароитда синфдан ва мактабдан ташқари ишлар, тўгараклар фаолияти ҳақида эсламаса ҳам бўлади. Мактаб буфети санитария-гигиена талабларига мутлақо жавоб бермайди. Пряник, печенье ва нон бор, холос.

Биринчи ярим йилликни мактаб ўқувчилари яхши якунлашди. Аслида эса болалар замонавий билимларни ололмаяптилар. Биргина шу ўқув йилида география ва тарих дарсларида фойдаланиш учун 420 сўмлик турли карталар олинди. Ҳозир мактабда 80 та харита бор. Бироқ улар чанг босиб ётибди.

Мактабда лаборант бор-у, лаборатория йўқ. Ахир тажрибаларни ўтказмай туриб, химия, физика фанлари асосларини мукаммал ўрганиб бўлмайди-ку?! Ҳолбуки, мактаб шароитида мавжуд техника воситаларидан фойдаланиш ҳам муаммо бўлиб турибди.

— Бундан бир йил олдин мактабимизда аҳвол бундан ҳам баттар эди, — дейди илмий бўлим мудири Х. Нарзуллаев. — Чакки ўтганидан ўқувчилар ҳам, ўқитувчилар ҳам синфхонага киролмай, дарс бошлолмай ўтирар эдик. Директорнинг югурмаган жойи қолмади, ниҳоят ҳозирги шароитга эришдик.

Мактабга оталиқ ташкилоти сифатида асаларичилик совхози бириктилган. Совхоз раҳбарлари 13 минг 200 сўм сарфлаб мактабни ремонтдан чиқаришди. Бу ерда «Партия XIX съезди» совхозининг Бешкалтак, Қўрғонча, Қорабулоқ қишлоқлари меҳнаткашларининг фарзандлари таълим-тарбия олишади. Ўтган йили совхоз ҳам ёрдам қўлини чўзгандай бўлди: қўшимча синфхоналар қуришга киришди. Афсуски, бу иш охирига етказилмай, чала қолиб кетди. Ноилож қолган ўқитувчиларнинг ўзлари ҳаракатга тушишди. Эшик-деразалар ўрнатилди, ерга тупроқ солиб, текисланди. Зарурат туфайли ҳали хомсувоқдан чиққанича қолган хоналарда ҳозир ўқувчилар ўқитилмоқда. Актив залига мўлжалланган хонанинг эса эшик-деразалари ҳам йўқ.

Қишлоқларда туғилиш йил сайин кўпайиб бормоқда. Келгуси ўқув йилида ўқувчилар сони 48 нафарга кўпаяди. Бу қўшимча иккита синфхона бўлишини тақозо этади. Қолаверса, 1990 йилдан бошлаб ўқувчилар 1-синфга олти ёшдан қабул қилинса, улар учун алоҳида хоналар ажратиш заруратга айланади.

Мактабдаги мавжуд шарт-шароит ҳозирги замон талабига мутлақо жавоб бермайди. Бунга Китоб район халқ маорифи бўлими, Қуйиоқбой қишлоқ Совети, «Партия XIX съезди» асаларичилик совхози раҳбарлари қандай қарашар экан?

Л. ЎРОҚОВА,
Китоб райони.

• *Янги китоблар*

«ОРОЛ—УМИДИМ МЕНИНГ»

Таниқли қорақалпоқ ёзувчиси Ўразбой Абдураҳмонов Орол денгизи зонасидаги экологик офат билан боғлиқ бўлган ўткир муаммога ўз муносабатини, ўз туйғуларини ана шу сўзлар билан ифодалади. У тузган публицистик тўплам ҳам ана шу ном билан аталади. Китобга кўпгина иттифоқдош республикалар ёзувчилари, олимлари, журналистларнинг асарлари киритилган.

Тўплам икки бўлимдан иборат. Биринчи бўлимда шишадек тиниқ сувлари мавжланиб турган, ўз бағрида миллионлаб тонна балиқларни авайлаб асраган, соҳилдаги барча аҳолини иш билан таъминлаган ва уларга фаровонлик келтирган кечаги Орол тўғрисидаги материаллар тўпланган. Тўпламнинг иккинчи бўлимида бугунги Орол ҳақида, қирғоқларда занг босиб чириб кетаётган балиқ овловчи кемалар ва қақраб ётган шўрхок ерлар ҳақида, эндиликда ўз касб-корини ўзгартиришга мажбур бўлган авлод-аждоди балиқчилик ва овчилик қилган кишилар ҳақида ҳикоя қилинади. Тўплам фотосуратлар билан, жумладан қуриб бораётган денгизнинг космосдан олинган суратлари билан ҳам безатилган. Бу сурат жаҳондаги жуда кўп эллар ва элатларга маълум.

Бинобарин, тўплам тузувчиси китобхонни яқинлашиб келаётган фалокат миқёслари билан қўрқитишга, уни рад этиб бўлмас далиллар ва рақамлар билан чўчитишга уринмайди. Китобдаги материаллар ўқувчи ишонадиган тарзда танланган: Оролни қутқариб қолиш мумкин, бунинг учун ҳар бир киши ўз гражданлик бурчини сидқидилдан бажариши, одамлар куч-ғайратларини бирлаштиришлари зарур. Умидлар аниқ негизга асосланган ҳолда рўёбга чиқиши, ҳаётда ўз ифодасини топиши лозим. Бу тўпламнинг номида тўла-тўкис акс этган.

В. ЛУЦЕНКО,
ЎзТАГ мухбири.
Нукус.

● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ

ЕНГИЛ АТЛЕТИКА:

ЮКСАК НАТИЖА

Мамлакатимиз спортчилари Ватанимизда енгил атлетиканинг 100 йиллигини муносиб нишонлашга ҳаракат қилишмоқда. Олмаотада Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон спортчилари мусобақасида республикамиз вакиллари муваффақиятли қатнашдилар. Жумладан, тошкентлик Виктор Зайцев найзани 81 метр 94 сантиметрга улоқтириб, халқаро классдаги спорт мастери нормативига тенг натижага эришди. Бу билан вакилимиз ўзининг ютуғини 2 метр 52 сантиметрга яхшилади. Унинг ҳамшаҳри Светлана Рубан баландга сакрашда 194 сантиметрли маррани эгаллаб, ғалаба қозонди. Мусобақада 13 дан зиёд вакилимиз ой охирида Сочи шаҳрида «Правда» газетаси соврини учун ўтказиладиган Бутуниттифоқ турнирида иштирок этиш ҳуқуқини қўлга киритди. Енгил атлетика юбилейига бағишлаб ўтказиладиган мазкур мусобақада Олимпиада номзодлари — тошкентлик Марина Шмонина, Сергей Усов, Радион Гатаулин ва 400 метрга эстафетали югурувчилар ҳам қатнашадилар.

КЎПКУРАШ:

ФАХРЛИ ЎРИН

Днепропетровск шаҳрида ҳарбий-амалий кўпкураш бўйича СССР кубоги учун ўтказилган совриндорлик баҳсида Украина спортчилари иккинчи ўринни эгалладилар. Республикамиз кўпкурашчилари учинчи совриндор бўлишди. РСФСР коллективи зафар қучди.

• *Шахмат бурчаги*

ЖАВОБЛАРНИ ТЕКШИРИБ КЎРИНГ

Халқаро арбитр
М. МУҲИДДИНОВ
бошқаради

«Совет Ўзбекистони» газетасининг 70 йиллигига бағишланган конкурсимизнинг охирги топшириғига юборилган жавобларни саралаш ҳам поёнига етиб қолди. Сиз азиз шахмат шинавандаларидан редакцияга келган жавоб мактубларининг умумий сони эса минг-минглабдир. Биз якунларни эълон қилгунимизга қадар конкурс иштирокчилари йўллаган жавобларини текшириб кўришлари мумкин. Бундан ташқари, диаграммалар тўғри берилганлигига ишонч ҳосил қилишлари, конкурсда қатнашолмаган ҳаваскорлар эса улар билан танишиб, ҳордиқ чиқаришларини назарда тутган ҳолда, топшириқлар текстини ҳам эълон қилмоқдамиз.

Эслатиб ўтамиз, дастлабки топшириқ газетамизнинг 1988 йил 1 январь сонида эълон қилинган.

1-ТОПШИРИҚ. Оқлар: Крс1, Фg3, Лd8, Ле8, Сb7, Сh1, Кс3, Кd5 пп. b3 (9); **Қоралар:** Крd3, Фg5 Ле5, Сf1, пп. е3 (5). Масала. Икки юришда мот (2 очко).

Ечими: 1. Ке4! 2. Кf4X.

1.... **Кр:е4** бўлса, **2. К:е3X,** 1... **Крd4** бўлса, **2. Ке7X.**

2-ТОПШИРИҚ. Оқлар: Крg1, Фа3, Ле3, Лg8, Сg7, Кd4, Кf4, пп. g3, h4 (9); **Қоралар:** Крg4, Фа8, Ла5, Ла6, Кb7 (5).

Масала. Икки юришда мот (2 очко).

Ечими: 1. Ле5! (2. Фf3X хавфини туғдириб). Энди 1...Л:а3 бўлса, 2. Лg5X; 1... Кd6 бўлса, 2. Сf8X; 1... Кd8 бўлса, 2. Сf6X; 1... Кс5 бўлса, 2. Сf6X.

3-ТОПШИРИҚ. Оқлар: Крf7, Фb8, Лd8, Лh3, Сh7, Сh8, Кb4, Кf5, пп. а3 (9); **Қоралар:** Крс4, Са2, Ка7, Кf6, пп. а5, с5 (6).

Масала икки юришда мот.

Ечими: 1. Кd5! 2. Лс3X. 1... **Кd7** бўлса, **2. Кfе 3X;** 1... **Ке4 бўлса, 2. Кdе3X.**

4-ТОПШИРИҚ. Оқлар: Крb7, Лd6, пп. g4 (3); **Қоралар:** Крh2, пп. е5, f3, g5 (4). Этюд. Оқлар бошлаб дуранг қилади (4 очко).

Ечими: 1. Крс6! (1.Лf6? бўлса, 1...Крg2 2. Крс6 е4 3. Крd5 е3 ва қоралар ютади) **1... е4!** (1... f2?? бўлса, 2. Лf6 ТКрg2 3. Крd5 f1Ф 4. Л:f1 Кр:f1 5. Кр:е5 ва оқлар ҳатто ютади). **2. Крd5 е3 3. Кре4 е2 4. Кр:f3 е1Ф 5. Лh6+Крg1 6. Лh1+Кр:h1**— пот!

5-ТОПШИРИҚ. Оқлар: Кре6, Сс3, Се2, пп. g6 (4);

Қоралар: Крd8, Лh2, Сс5 (3). Этюд. Оқлар бошлаб ютади (4 очко).

Ечими: 1. Сf6+! Кре8 (1... Крс8 бўлса, 2. Са6+ Крb8 3. Се5+) **2. Сh5!** (2. Сf3? бўлса, 2... Лh6! 3. g7 Л:f6+ 4 Кр:f6 Сd4+ ва дуранг). **2... Л:h5 3. g7 Лg5! 4. С:g5! Сf8! 5.g8 С!!** (5. g8 Ф? ёки 5. g8 Л? бўлса — мот). **5... Са3** (ёки Сg7) **6. Сf7+** ва кейинги юришда пот!

6-ТОПШИРИҚ. Оқлар: Кра4, Лс2, Лg4, Сb2, Сd7, Кb5, Кс5, пп. f3 (8); **Қоралар:** Крd5, Лf8, Лh4, Сf4, пп. а5 (5). Масала. Икки юришда мот (2 очко).

Ечими: 1. Ке6! Се3 2. Кес7X; 1... **Сd6** бўлса, **2. Лd2X;** 1... **Лс8** бўлса, **2. К:f4X.**

7-ТОПШИРИҚ. Оқлар: Крh4, Сf6, пп. g6, h5 (4); **Қоралар:** Крh1, Са7, Сg8, Кb4, пп. а2 (5). Этюд. Оқлар бошлаб дуранг қилади (4 очко).

Ечими: 1. h6 Кd5 2. h7 Сf2+ 3. Крg5 Сh4+1 4. Кр:h4 К:f6 5. h8Ф а1Ф (агар қоралар а7 даги филини бермаганда, оқлар 6. Крg3+Сh7 7. Фа8+ ўйнаб ютарди) **7. Крg5+ Кh7+ 8. Крh6! Ф:h8 8. g7!** Дуранг. Якуний вазият диаграммада кўрсатишга арзийди! Қора фарзин мот бўлди. Ажабо!

8-ТОПШИРИҚ. Оқлар: **Крh1, Фе3, Лd2, Ке6 (4);** **Қоралар:** Кре8, Лb7, Лс8, Са8, Сf8, Кb1, пп. а7, b6, с6, с7, е7, f7, g7 (13). Масала. Уч юришда мот (3 очко).

Ечими: 1. Фh3! Кd2 2. К:g7 С:g7 (2... Крd8 бўлса, 3. Фd3X) **3. Ф:с8X.** Ёки **1... Лbb8 2. Лd8+Л:d8 3. К:с7X.** Ёки **1... Лсb8 2. Фg2! fе 3. Фg6X.** Ёки **1... fе 2. Фh5+g6 3. Ф:g6X.**

9-ТОПШИРИҚ. Оқлар: Крb1, Сf1, Кd7, пп. а4, b2, с2, d6, е2 (8); **Қоралар:** Крd4, Фе8, пп. а3, b3, е3, е4 (6). Этюд. Оқлар бошлаб ютади (4 очко).

Ечими: 1. с3+Крс4 2. Сh3 а2+ 3. Кра1 Фg8 (ягона юриш) **4. Сg4! Фе8 5. Сf5! Фg8 6. Сg6! Фg7 7. Сf7+ Ф:f7 8. Ке5+** ва **9. К:g7** дан кейин ютуқ.

Қолган 9 топшириқнинг тўғри жавобларини келгуси ҳафтада эълон қиламиз.

• *Ранг-баранг олам*

НОЗИК ОПЕРАЦИЯ

Москва шаҳридаги Кўриш реабилитация марказида ниҳоятда нозик операция амалга оширилди. Бундан 18 йил аввал жароҳатланиб, кўр бўлиб қолган беморнинг кўзи даволанди. Унинг чап кўзи куйган бўлсада, лекин яшаш қобилиятини сақлаган, ўнг кўзининг нерв толалари эса бутунлай шикастланган эди. Жарроҳлар ўнг кўздаги шоҳ пардаларини чап кўзга кўчириб ўтказишди. Энди бемор яхши кўряпти.

ШИФОКОРЛАР ТАКЛИФИ

Мигрень даволаниши анча қийин дардлардан ҳисобланади. Чунки у хуруж қилганда ҳатто дори-дармон ҳеч қандай наф беролмайди. Белоруссиялик шифокорлар бундай беморларнинг барокамерада даволашни таклиф этишди. Зеро, барокамерада ярим-бир соат бўлган кишининг бош оғриғи жуда тез ўтиб кетади.

Редактор
Л. ҚАЮМОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ САЁҲАТ ВА ЭКСКУРСИЯЛАР БЮРОСИ

«СОСНОВИЙ БОР» ТУРИСТИК БАЗАСИГА
(Кострома шаҳри)
ДАМ ОЛИШГА ТАКЛИФ ЭТАДИ

— 28 майдан 11 июнгача,
— 11 июндан 28 июнгача. Путёвка баҳоси — 217 сўм.
КОСТРОМА! БУ ҚАДИМИЙ РУС ШАҲРИ УЛУҒ ВОЛГА ҚИРҒОҒИГА ЖОЙЛАШГАН БЎЛИБ, «РОССИЯНИНГ ОЛТИН ҲАЛҚАСИ» ТУРИСТИК МАРШРУТИГА КИРАДИ.

Костроманинг кўп асрлик тарихи жуда қизиқарли, у рус давлатининг ташкил топиши ва ривожланиши тарихи билан узвий боғланган. Кострома шаҳрида ажойиб архитектура ёдгорликлари, халқ санъатининг ноёб намуналари сақланиб қолган. Бу ерда мамлакатимиз маданиятининг буюк арбоблари яшаб меҳнат қилишган. Аммо Кострома ўз ўтмишини авайлаб сақлаган ҳолда ҳозирги кунимизда йирик саноат маркази сифатида барқ урмоқда. Кострома — тўқувчилар ва металлистлар, ҳақиқий волгаликлар шаҳридир.

Машҳур Совет шоири Демьян Бедний ўз поэмасида шундай деган эди: «Кострома — бу табассумлар шаҳри». Ўз она диёрига меҳри пайваста костромаликлар меҳмонларни ҳамма вақт шод-у ҳуррамлик билан қарши олишади.

«Сосновий бор» туристик базаси область маркази — Кострома шаҳридан 20 километр олисда жойлашган.

Икки ўринли ёзлик шинам уйчалар, барча маиший қулайликлар, ошхона, клуб, бар, рақс ва спорт майдончалари, кутубхона, қайиқлар станцияси, прокат пункти, фин ҳаммоми туристлар хизматида.

Туристик базада дам олиш вақтида туристлар яёв сайлларга чиқишлари, бир ва икки кунлик походларга боришлари мумкин.

Туристлар автобусда Кострома шаҳрига экскурсияга борадилар, Волга бўйидаги қадимги шаҳарнинг ўтмиши, ҳозирги куни ва келажаги билан танишадилар, Берендеевкадаги «Совет ҳокимиятининг 50 йиллиги» боғига ташриф буюрадилар, архитектура ансамбли — тарихий архитектура музей-қўриқхонаси (Ипатьевск ибодатхонаси) билан танишадилар, «Олтин ҳалқа» шаҳарлари — Ростов, Суздаль, Ярославль, буюк рус рассоми Левитан яшаб ижод этган жойлар — Плес шаҳрига сафар қиладилар.

12-ёшга тўлмаган болалар билан келган ота-оналар турбазага қабул қилинмайдилар: 12 ёшга тўлган болалар эса, фақат уларда путёвка бўлган тақдирдагина қабул қилинади.

Самолёт билан бориш ва қайтиш, овқатланиш, жойлашиш, экскурсия хизмати кўрсатиш харажатлари путёвка қийматига киради.

Барча масалалар юзасидан қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: 700028, Тошкент шаҳри, Намойишлар хиёбони, 5-уй.

ТОШКЕНТ ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ ИНСТИТУТИ
1988—1989 ўқув йили учун
СИРТҚИ БЎЛИМГА
СТУДЕНТЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

АРИЗАЛАР ҚУЙИДАГИ КЎРСАТИЛГАН МУТАХАССИСЛИК ВА ИХТИСОСЛАР БЎЙИЧА 5 АВГУСТГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ:

иқтисодий ва социал планлаштириш: халқ хўжалигини планлаштириш, саноат экономикаси ва планлаштириш, агросаноат комплексини иқтисодий ва социал планлаштириш;

молия ва кредит: давлат бюджети, халқ хўжалиги тармоқларида молия, давлат страхованиеси, кредит, омонат иши;

меҳнат иқтисоди ва социологияси;

статистика;

бухгалтерия ҳисоби, хўжалик фаолиятини контрол қилиш ва таҳлил этиш (саноат, савдо, агросаноат комплекси, давлат банки ва бюджет ташкилотларида).

Савдо ва умумий овқатланиш корхоналари экономикаси ва бошқаруви: савдо экономикаси, моддий-техника таъминотини ташкил қилиш ва планлаштириш.

КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИ 6 АВГУСТДАН БОШЛАНАДИ.

Ўқишга кирувчилар МАТЕМАТИКА (ёзма), **ЖАМИЯТШУНОСЛИК** (оғзаки), **ҳамда РУС** (ўзбек) **ТИЛИ ВА АДАБИЁТИДАН** (ёзма) **кириш имтиҳонлари топширадилар.**

Институтга кирувчилар аризага ўрта маълумоти ҳақида ҳужжат (асл нусхада), кейинги иш ёки ўқиш жойидан характеристика (тавсиянома), 086/У формада медицина справкаси, меҳнат дафтарчасидан кўчирма, 3х4 см. ҳажмли 6 дона фотосурат илова қиладилар.

ПАСПОРТ ВА ҲАРБИЙ ХИЗМАТГА АЛОҚАДОРЛИК ҲАҚИДАГИ ҲУЖЖАТЛАР ШАХСАН КЎРСАТИЛАДИ.

Институт адреси: 700063, Тошкент шаҳри, Олмазор кўчаси, 183-уй. Телефон: 45-45-89.

●

Ўзбекистон ССР
Фанлар академиясининг
ФАЛСАФА ВА ҲУҚУҚ ИНСТИТУТИ
қуйидаги ихтисосликлар бўйича
АСПИРАНТУРАГА
ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

— **Кундузги:** илмий коммунизм назарияси, марксча-ленинча этика, илмий атеизм, дин ва атеизм тарихи, гражданлик ҳуқуқи, оилавий ҳуқуқ, гражданлик ҳолатлари, халқаро хусусий ҳуқуқ, колхоз, ер, сув, ўрмон ва кон ҳуқуқлари, табиатни муҳофаза қилиш ҳуқуқи;

— **сиртқи:** илмий коммунизм назарияси, фалсафа тарихи, илмий атеизм, дин ва атеизм тарихи, давлат ва ҳуқуқ назарияси ва тарихи, сиёсий ва ҳуқуқий таълимотлар тарихи.

ҲУЖЖАТЛАРНИ ТОПШИРИШ МУДДАТИ — 1988 ЙИЛ 30 МАЙГАЧА (1 поток), **31 АВГУСТГАЧА** (2-поток).

Бизнинг адрес: 700170, Тошкент шаҳри, Мўминов кўчаси, 9-уй, 6-қават.

Ўзбекистон ССР Алоқа министрлиги коллективи Алоқа министрлигининг бош бухгалтери С. Қ. Парпиевга онаси

Маъсуда ПАРПИЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг Кардиология илмий-тадқиқот институти коллективи кардиология бўлими мудири М. Т. Усмоновага акаси

Абдулхай Тоирович ТОИРОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

• *Тингланг, томоша қилинг*

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

21 МАЙ, ШАНБА

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05 — Халқ куйлари. 9.20 — Нега ва нима учун? 9.50 — Ҳужжатли фильм. 10.20 — Ҳаракат хавфсизлиги учун. 10.50 — СССРда Ҳиндистон фестивали. 11.30 — Ҳужжатли фильм. 11.40 — «Биринчи». Бадиий фильм. 13.05 — Дунё воқеалари. 13.25 — Шеърият лаҳзалари. 13.30 — Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун. 14.00 — XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси олдидан. 15.30 — Балалайка чалади. 15.55 — Социализм мамлакатларида. 16.25 — Мультипликацияда фантастика. 16.55 — Фильм-концерт. 17.45 — Халқаро ҳаёт Бош редакцияси таништиради. 18.45 — Ҳайвонот оламида. 19.45 — Йиллар, авлодлар, қўшиқлар. 20.25 — «Терговни билимдонлар олиб боради». Бадиий фильм, 1-серия. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Терговни билимдонлар олиб боради». Бадиий фильм, 2-серия. 23.20 — Катталар учун мультфильм. 23.45 — Ярим тунгача ва ярим тундан сўнг.

МТ-II. 8.30 — Гимнастика. 8.45 — Ҳиндистон телевидениесининг илмий-ўқув программалари. 9.35 — Телевизион театр абонементи. 10.30 — Здоровье. 11.15 — Йил фасллари. 12.20 — Фалсафий суҳбатлар. 13.20 — Уй академияси. 13.55 — Рус маданияти ҳақида суҳбатлар. 14.30 — Мўъжизасиз-мўъжизалар. 15.30 — Михаил Светлов билан учрашувлар. 16.00 — «Ялангоёқлар». Бадиий фильм. 17.25 — Телевизион музикали абонемент. 18.15 — Мультфильм. 18.30 — Ҳужжатли фильм. 18.40 — Бутунроссия ва халқаро конкурслар лауреати В. Терво чалади. 18.55— «Репетитор». Бадиий фильм. 20.25 — Реклама. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Бадиий гимнастика. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Венгрияда музика ҳақида сўз. 22.50 — Янгиликлар. 23.00 — Физкультура-спорт.

УзТВ-I. 8.00 — «Ассалому алайкум». 9.30 — Илмий-оммабоп фильм. 9.50 — Фильм-концерт. 10.15 — «Ватан ўғлонлари». Бадиий фильм. 11.35 — Спорт программаси. 12.25 — Совет Иттифоқи Қаҳрамони Қ. Турдиев туғилган куннинг 70 йиллигига. 13.45— Уй қандай қурилади? 14.15 — Техника ижодиёти мактаби. 14.50 — Ёшлик. 15.35 — Театр ва замон. 16.20 — Ёшлик. 17.05 — Мультфильм. 17.15—Мусиқа лугати. 18.00 —Тенгдошлар. 18.45 —Инсон ва табиат. 19.15—Тошкентдаги VIII Бутуниттифоқ педагогик ўқувларида. 20.00—Ахборот. 20.15 — Телефильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Дўстларимиз тароналари. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Машраб лирикаси.

РАДИО

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Ўзбек халқ қўшиқлари. 9.30 — Танишинг: янги овозлар. 10.15 — Гулшан. 11.30 — Ёшлик. 12.10 — Строитель Узбекистана. 12.30 — Халқ талантларининг концерти. 12.50 — Шеърий лаҳзалар. 13.00 — Ўзбекистон чорвадори. 13.30 — Дам олиш соатида. 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.30 — Қувноқ танаффус. 16.00 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан! 17.00 — Табаррук сиймолар ёдимизда. 18.15 — Фан уфқлари. 18.30 — Бир жуфт қўшиқ. 19.20 — Ёшлик. 19.50 — Халқаро кундалик. 21.00 — Ўзбекистон санъат усталарининг концерти. 22.45 — Рақс оҳанглари. 23.00 — Оқшом тўлқинларида.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
(«Советский Узбекистан»)
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР
Издается на узбекском языке

Редакция адреси: 700083, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими телефонлари — 33-21-43, 32-53-16, 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06.